

DRUŠTVO ZA REVIZIJU FINANSIJSKIH ISKAZA D.O.O.

PODGORICA

**AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO
PODGORICA**

**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENOJ REVIZIJI
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2025. GODINU**

DRUŠTVO ZA REVIZIJU FINANSIJSKIH ISKAZA D.O.O.
PODGORICA

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO
PODGORICA

Primljeno:		17-08-2026			
Org. jed.	Organizacioni broj	Redni broj	Prilog	Vrijednost	
CG/A	436/26	514/11			

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO
PODGORICA

IZVJEŠTAJ O IZVRŠENOJ REVIZIJI
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2025. GODINU

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENOJ REVIZIJI
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA 2025. GODINU**

SADRŽAJ

	Strana
I IZVJEŠTAJ REVIZORA	1 - 4
II FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI:	
BILANS USPJEHA ZA 2025. GODINU	5 - 7
BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2025. GODINE	8 - 11
ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU	12
ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE	13
III NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE	14 - 77

Agencija za reviziju finansijskih iskaza d.o.o.
Ul. Vasa Raičkovića br. 5, Podgorica
Mob. tel. +382 67 802 881
e-mail: eurorrev@t-com.me

IZVJEŠTAJ REVIZORA

Savjetu Agencije za civilno vazduhoplovstvo, Podgorica

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo, Podgorica (u daljem tekstu: Agencija) koji obuhvataju bilans stanja na dan 31.12.2025. godine, bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za 2025. godinu, te napomene uz finansijske izvještaje.

Prema našem mišljenju, osim za efekat pitanja opisan u odjeljku *Osnova za kvalifikovano mišljenje*, priloženi finansijski izvještaji Agencije u svim značajnim aspektima prikazuju fer i istinito finansijski položaj Agencije na dan 31.12.2025. godine, njenu finansijsku uspješnost te novčane tokove za godinu koja se završava na ovaj datum u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama objavljenim u Napomeni 3 u Napomenama uz finansijske izvještaje.

Osnova za kvalifikovano mišljenje

Usvojena računovodstvena politika Agencije propisuje naknadno odmjeravanje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme po njihovoj revalorizovanoj vrijednosti, koja predstavlja fer vrijednost na datum revalorizacije, umanjenu za ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke. Po procjeni rukovodstva Agencije, do 31.12.2025. godine nije bilo značajnih promjena fer vrijednosti opreme. Ovakav računovodstveni tretman odstupa od međunarodnog računovodstvenog standarda ("MRS") 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, po kome se u slučajevima neznatnih kretanja fer vrijednosti, preporučuje učestalost revalorizacija jednom na svakih tri do pet godina, ali i češće u slučaju znatnih kretanja fer vrijednosti. Kako je od procjene opreme prošlo više od 5 godina, nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u potencijalne efekte koje procjena fer vrijednosti može imati na iskazanu vrijednost opreme i revalorizacionih rezervi na dan 31.12.2025. godine, odnosno na neto rezultat za godinu koja se završava na navedeni dan (Napomena 15).

Nije usaglašeno stanje poreza i doprinosa u poslovnim knjigama Agencije sa stanjem u evidenciji Poreske uprave Crne Gore. Agencija nije u poslovnim knjigama evidentirala potraživanje u iznosu od oko 64.000 EUR-a na osnovu pretplate koja je iskazana po evidenciji Poreske uprave Crne Gore. Za navedeni iznos su podcijenjena potraživanja, prihodi i dobit (Napomena 16).

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku o revizorovim odgovornostima za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Agencije u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dovoljni i adekvatni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju mišljenja o njima, i ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključna revizijska pitanja	Odgovarajuća revizijska procedura
<i>Adekvatno priznavanje, vrednovanje i objelodanjivanje prihoda i potraživanja</i>	
Agencija ostvaruje prihode po osnovu terminalnih naknada i prihoda od EUROCONTROL-a, Brisel za rutne naknade, kao i za putničke i robne naknade. Veći broj kupaca ukazuje na mogući rizik neadekvatnog priznavanja prihoda i njihovog procjenjivanja. Imajući u vidu karakter ovih prihoda, postoji rizik neadekvatnog priznavanja prihoda i njihovog procjenjivanja. Postoji i rizik nepravilnog razgraničenja prihoda u odgovarajućem periodu. Utvdili smo da su prihodi po osnovu terminalnih i rutnih naknada ključno pitanje revizije zbog njihovog značajnog iznosa, te rizika priznavanja i vrednovanja prihoda i potraživanja. Objelodanjene informacije koje se odnose na priznavanje prihoda i potraživanja izvršeno je u napomenama 5.1., 5.2. i 4.3. u Napomenama uz finansijske izvještaje.	Naše revizijske procedure su uključivale: - Razumijevanje politika i procedura koje se primjenjuju na priznavanje prihoda kao i analizu i testiranje efikasnosti funkcionisanja internih kontrola koje se odnose na proces priznavanja prihoda i povezanih bilansnih pozicija; - Obavljanje analitičkih postupaka ključnih komponenti Agencije, analizirajući aktuelne performanse sa istim performansama prethodne godine i - Obavljanje cut-off procedura na uzorku transakcija prihoda na kraju godine kako bi se zaključilo da li je priznavanje obavljeno za odgovarajući vremenski period. - Testiranje na bazi uzorka ispostavljenih faktura i praćenje do njihove naplate, te adekvatnost obuhvatanja plaćanja; - Provjera na bazi uzorka uslova navedenih u fakturi; - Testiranje starosne strukture potraživanja i adekvatnost izvršenog otpisa i - Pregled objelodanjivanja u napomenama. Zaključak: <i>Na osnovu izvršenih aktivnosti, nismo utvrdili materijalne greške za priznavanje i vrednovanje prihoda i potraživanja.</i>

Skretanje pažnje

Protiv Agencije se vodi više sudskih sporova do čijeg okončanja nijesmo u mogućnosti da utvrdimo efekte na finansijske izvještaje Agencije (Napomena 25).

Odgovornosti menadžmenta za finansijske izvještaje

Menadžment je odgovoran za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu s punim MSFI i za one interne kontrole za koje menadžment odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza usled prevare ili grešaka. U sastavljanju finansijskih izvještaja, menadžment je odgovoran za procjenjivanje sposobnosti Agencije da nastavi s poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s nastavkom poslovanja i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na stalnosti poslovanja, osim ako Država ili namjerava likvidirati Agenciju ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini. Vlasnik je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Agencija.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usled prevare ili greške i izdati izvještaj revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRS uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni iskazi mogu nastati usled prevare ili greške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbino, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih finansijskih izvještaja. Kao sastavni dio revizije u skladu s MRS, koristimo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- identifikujemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog iskaza nastalog usled prevare je veći od rizika nastalog usled greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, falsifikovanje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- sagledavamo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Agencije.
- ocjenjujemo adekvatnost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je izvršio menadžment.
- donosimo zaključak o adekvatnosti primjene načela stalnosti poslovanja od strane menadžmenta i, na osnovu pribavljenih revizijskih dokaza, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Agencije da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju.

Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom mišljenju na objelodanjivanje u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Agencija prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objelodanjivanja, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Takode, dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s nezavisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utiču na našu nezavisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim mjerama zaštite. Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem revizorskom izvještaju, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u veoma rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba saopštiti u našem izvještaju jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice saopštavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog saopštavanja.

Podgorica, 17. jun 2026. godine.

EUROREV DOO, Podgorica

Dejan Savić
Dejan Savić, Ovlašćeni revizor

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

ISKAZ O REZULTATU /BILANS USPJEHA/
u periodu od 01.01. do 31.12.2025. godine

u EUR

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
60 i 61	1. Prihodi od prodaje - neto prihod	201	7	6.907.681	6.691.283
630 i 631	2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje	202			
62	3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	204	8	204.131	92.025
64 i 65	a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	205		1.204	6.654
67, 691 i 692	b) Ostali prihodi iz poslovanja	206		134.375	85.371
68, sem 683 i 685	c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine	207		68.552	
	5. Troškovi poslovanja (209+210)	208		2.100.446	1.822.290
50 i 51	a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	209	9	40.553	58.937
53, 54 i 55	b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	210	10	1.877.301	1.605.407
540	c) Amortizacija	210 a	12	182.592	157.946
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	211	11	3.284.025	2.665.677
52 (dio)	a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	212		2.561.895	1.913.514
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	213		722.130	752.163
52 (dio)	1/ Troškovi poreza	214		343.978	259.330
52 (dio)	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215		285.551	409.856
52 (dio)	3/ Troškovi doprinosa	216		92.601	82.977
	7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	217			151.395
580, 581, 582, 589 (dio)	a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)	218			
584, 589 (dio)	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtno imovine (osim finansijske)	219			151.395
57, 591 i 592	8. Ostali rashodi iz poslovanja	220		3.319	1.309
	I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	221		1.724.022	2.142.637
	9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	222			
660 (dio)	a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	223			
661 (dio)	b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica	224			
669 (dio)	c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica	225			

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

	10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	226	13	6.953	4.914
660 (dio)	a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica	227			
661 (dio)	b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica	228			
662 (dio), 663 (dio), 664 (dio), 669 (dio)	c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	229		6.953	4.914
	11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	230			
660 (dio)	a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	231			
661 (dio)	b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica	232			
662 (dio), 663 (dio), 664 (dio), 669 (dio)	c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	233			
	12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine (235-236)	234			
683, 685	a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	235			
583, 585	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	236			
	13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	237		13	7
560	a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	238			
561	b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima	239			
562, 563, 564, 569	c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepov. licima	240		13	7
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	241		6.940	4.907
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	242		1.730.962	2.147.544
690 - 590	IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno	243			
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	244		1.730.962	2.147.544
	14. Poreski rashod perioda (246+247)	245			
721	1. Tekući porez na dobit	246			
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247			
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	248	22	1.730.962	2.147.544

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

	VI. BRUTO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (250 do 257)	249			
330	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	250			
331	2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja	251			
332	3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala	252			
333	4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	253			
334	5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva	254			
335	6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje	255			
336	7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	256			
337	8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka	257			
	VII. ODLOŽENI PORESKI RASHODI ILI PRIHODI PERIODA U VEZI SA DRUGIM STAVKAMA REZULTATA /POVEZANIM SA KAPITALOM/	258			
	VIII. NETO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (249-258)	259			
	IX. NETO SVEOBUHVATNI REZULTAT (248+259)	260		1.730.962	2.147.544
	X. ZARADA PO AKCIJI	261			
	1. Osnovna zarada po akciji	262			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	263			
	XI. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVNOG LICA	264			
	XII. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA KOJI NE OBEZBEĐUJU KONTROLU	265			

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskog iskaza

Aleksandar Vuković

Odgovorno lice

Ivan Ščekić

U Podgorici

Dana 15.06.2026. godine

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA
ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/
na dan 31.12.2025. godine

u EUR

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznosi		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Kranje stanje 31.12.2024. g.	Početno stanje 01.01.2024. g.
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
00	A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	002		2.178.300	1.181.856	
01	1 NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003	14	83.114	58.410	
010	1. Ulaganja u razvoj	004				
011 i 014	2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	005		83.114	58.410	
012	3. Goodwill	006				
016 i 015	4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi	007				
	II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008	15	2.095.186	1.123.446	
020 i 022	1. Zemljište i objekti	009		1.675.000	833.120	
023, 027(dio)	2. Postrojenja i oprema	010		420.186	290.326	
	3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	011				
024	3.1. Investicione nekretnine	012				
021 i 025	3.2. Biološka sredstva	013				
026 i 029	3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	014				
028 i 027	4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	015				
	III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	016				
030, 039(dio)	1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	017				
033 (dio), 039 (dio)	2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima	018				
031 (dio), 032 (dio), 039 (dio)	3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)	019				
033 (dio), 039 (dio)	4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)	020				
031 (dio), 032 (dio)	5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	021				
032 (dio), 034, 035, 036, 039 (dio)	6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrijednosti)	022				
038, 039(dio)	7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	023				

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

288	C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	024			
	D. OBRTNA SREDSTVA (026+031+039+043+044)	025		13.783.679	12.509.407
	I. ZALIHE (027 do 030)	026			
10	1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni dijelovi, sitan inventar i auto gume)	027			
11	2. Nedovršena proizvodnja	028			
12 i 13	3. Gotovi proizvodi i roba	029			
15	4. Dati avansi	030			
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031	16	1.205.992	1.132.214
202, 203, 209 (dio)	1. Potraživanja od kupaca	032		1.205.905	1.116.542
200, 209 (dio)	2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	033			
201, 209 (dio)	3. Potraživanja od ostalih povezanih lica	034			
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	035		87	15.672
223	4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	036			
27	4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	037			
21, 22, osim 223	4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	038		87	15.672
	III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	039	17	912.193	905.245
236 (dio)	1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namijenjeno trgovanju	040			
237	2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udeli	041			
23 osim 236 (dio) i osim 237	3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	042		912.193	905.245
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	043	18	11.665.494	10.471.948
04	V. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	044			
28 osim 288	E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	045	19	219.777	196.797
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	046		16.181.756	13.888.060
	PASIVA				
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101		15.038.713	12.583.136
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	20	3.349.692	3.349.692
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
320	III. EMISIONA PREMIJA	104			

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

	IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105	21	1.125.523	214.256	
321	1. Zakonske rezerve	106				
322 (dio)	2. Statutarne rezerve	107				
322 (dio)	3. Druge rezerve	108				
330 i potr. saldo računa 331, 332, 333, 334, 335 i 336	4. Pozitivne revalorizacije rezerve i nerealizovani dobici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	109		1.125.523	214.256	
dugov. saldo računa 331, 332, 333, 334, 335 i 336	5. Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	110				
	VI. NERASPOREĐENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111	22	10.563.498	9.019.188	
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	112		9.649.320	7.688.428	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	113		1.730.962	2.147.544	
350	3. Gubitak ranijih godina	114		816.784	816.784	
351	4. Gubitak tekuće godine	115				
	VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	117		264.157	303.113	
	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	118	23	264.157	303.113	
404 (dio)	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	119		138.888	127.685	
400 (dio)	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	120				
40, sem 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	121		125.269	175.428	
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122				
414, 415	1. Dugoročni krediti	123				
41 bez 414, 415	2. Ostale dugoročne obaveze	124				
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	125				
495 (dio)	D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	126				
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	127		878.886	1.001.811	
467	I KRATKOROČNA REZERVISANJA	128				

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

	II KRATKOROČNE OBAVEZE (30 do 137)	129	24	878.886	1.001.811	
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio), 426 i 429 (dio)	1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	130				
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio) i 429 (dio)	2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	131				
430	3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	132				
433 i 434	4. Obaveze prema dobavljačima	133		868.177	1.000.703	
439 (dio)	5. Obaveze po mjenicama	134				
420 i 431	6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima	135				
421 i 432	7. Obaveze prema ostalim povezanim licima	136				
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	137		10.709	1.108	
439 (dio)	8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	138		10.709		
45 i 46	8.2. Ostale kratkoročne obaveze	139			303	
47,48 osim 481	8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	140			805	
481	8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	141				
427	8.5. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	142				
490, 491, 494, 495 (dio), 496, 497 i 499	F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	143				
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	144		16.181.756	13.888.060	

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskog iskaza

Aleksandar Vuković

Odgovorno lice

Ivan Šćekić

U Podgorici

Dana 15.06.2026. godine

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA
ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
u periodu od 01.01.2025. do 31.12.2025. godine

u EUR

Pozicija	OPIS	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)	Ostali kapital (rn 309)	Neplaćeni upisani kapital (grupa 31)	Emisiona premija (rn 320)	Rezerve (rn 321, 322)	Revalorizacije rezerve (grupa 33)	Neraspoređena dobit (grupa 34)	Gubitak (grupa 35)	Otkupljene sopstvene akcije i udjeli (rn 237)	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6+7+8-9-10)
1.	Stanje na dan 01.01.2024. godine	3.349.692					220.682	7.688.428	816.784		10.442.018
2.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika										
3.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2024. godine (r.br. 1+2)	3.349.692					220.682	7.688.428	816.784		10.442.018
4.	Neto promjene u 2024. godini						(6.426)	2.147.544			2.141.118
5.	Stanje na dan 31.12. 2024. godine (r.br. 3+4)	3.349.692					214.256	9.835.972	816.784		12.583.136
6.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika							(186.652)			(186.652)
7.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2025. godine (r.br. 5+6)	3.349.692					214.256	9.649.320	816.784		12.396.484
8.	Neto promjene u 2025. godini						911.267	1.730.962			2.642.229
9.	Stanje na dan 31.12.2025. godine (r.br. 7+8)	3.349.692					1.125.523	11.380.282	816.784		15.038.713

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskog iskaza
Aleksandar Vuković

Odgovorno lice
Ivan Šćekić

U Podgorici
Dana 15.06.2026. godine

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA
ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 01.01. do 31.12.2025. godine

u EUR

POZICIJA	Redni broj	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	6.809.174	6.766.413
1. Prodaja i primljeni avansi	302	6.716.802	6.691.283
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	6.953	4.913
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	85.419	70.217
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	5.339.482	4.311.222
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	2.258.573	1.746.521
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	3.077.410	2.564.701
3. Plaćene kamate	308		
4. Porez na dobitak	309		
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	3.499	
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	1.469.692	2.455.191
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312		
1. Prodaja akcija i udjela	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sred.	314		
3. Ostali finansijski plasmani	315		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316		
5. Primljene dividende	317		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	276.133	175.598
1. Kupovina akcija i udjela	319		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sred	320	269.185	170.690
3. Ostali finansijski plasmani	321	6.948	4.908
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	322	(276.133)	(175.598)
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323		
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti	325		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327		
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze	329		
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332		
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	1.193.559	2.279.593
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	10.471.948	8.192.362
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOV.	336	(13)	(7)
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	337	11.665.494	10.471.948

Napomene na stranama 14 - 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja
Izvještaj revizora - strane 1 - 4.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje

Djelatnost i organizacija

1. Uprava za civilno vazduhoplovstvo osnovana je decembra 2006. godine kao posebno pravno lice u oblasti civilnog vazdušnog saobraćaja, a na osnovu propisa kojima je regulisan vazdušni saobraćaj, kao i naloga Ministarstva saobraćaja.

Crna Gora 13.03.2007. godine postaje punopravni član Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO), specijalizovane organizacije Ujedinjenih Nacija zadužene za stalni nadzor sprovođenja ciljeva Čikaške konvencije. ICAO utvrđuje da svaka država članica ima potpuni suverenitet i nadležnost nad vazdušnim prostorom iznad svoje teritorije i obezbjeđuje međunarodni vazdušni saobraćaj iznad ili na svojoj teritoriji. Postavši član ICAO-a, Crna Gora 25.06.2008. godine postaje punopravni član Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva (ECAC). Država Crna Gora je 01.07.2007. godine primljena u članstvo EUROCONTROL-a, organizacije koja je zadužena za bezbjednost vazdušne plovidbe.

Zakonom o vazdušnom saobraćaju (Sl. list CG br. 30/2012) od 08.06.2012. godine uređuje se vazdušni saobraćaj u vazdušnom prostoru Crne Gore. Zakonom je predviđeno da Vlada Crne Gore osniva Agenciju za civilno vazduhoplovstvo koja za svoj rad odgovara Ministarstvu saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija i Vladi, kojoj podnosi izvještaj o radu. Odlukom Vlade Crne Gore (Sl. list CG br. 45/2009) osniva se Agencija za civilno vazduhoplovstvo, transformisanjem Uprave za civilno vazduhoplovstvo.

Broj zaposlenih radnika na kraju 2025. godine je 63 (2024. godine 56).

Sjedište Agencije je u Podgorici, ul. Josipa Broza Tita bb.

Osnovna djelatnost Agencije je:

- Certifikovanje i stručni nadzor u smislu kontinuiranog ispunjavanja uslova za obavljanje vazdušnog saobraćaja i drugih djelatnosti u vazdušnom saobraćaju,
- Izdavanje operativnih licenci i uvjerenja o sposobnosti vazdušnog saobraćaja (ispunjenost propisanih uslova za sigurno korišćenje vazduhoplova) i odobravanja operativnih priručnika vazdušnom prevozniku,
- Određivanje organizacije za proizvodnju vazduhoplova, djelova i uređaja vazduhoplova u Crnoj Gori,
- Određivanje pravnih ili fizičkih lica koja obavljaju ljekarske preglede vazduhoplovnog osoblja,
- Određivanje školskih centara i programa za osposobljavanje vazduhoplovnog osoblja, vazduhoplova i aerodroma,
- Određivanje vazdušnih puteva i ruta na predlog provajdera vazduhoplovnih usluga,
- Vođenje propisanih registara i evidencija,

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

- Predstavljanje Crne Gore u organizaciji međunarodnog civilnog vazduhoplovstva (ICAO) i drugim međunarodnim organizacijama i institucijama iz oblasti vazdušnog saobraćaja,
- Učestvovanje u radu stručnih tijela i radnih grupa pri međunarodnim organizacijama iz oblasti vazdušnog saobraćaja,
- Saradnja sa inostranim tijelima nadležnim za civilni vazdušni saobraćaj,
- Kao i drugi poslovi u skladu sa Zakonom, drugim propisima i Statutom.

Organi Agencije su Savjet Agencije i Direktor.

Savjet Agencije ima Predsjednika i četiri člana, koje bira Vlada na period od 5 godina. Za prvi izbor, predsjednik i dva člana se biraju na 5 godina, a dva člana na period od 3 godine.

Direktora Agencije bira Savjet Agencije na period od četiri godine i za svoj rad odgovara Savjetu.

Sredstva za rad Agencija ostvaruje po osnovu:

- prihoda od djelatnosti Agencije,
- dijela naknada provajdera vazduhoplovnih usluga na rutne, terminalne i druge naknade koje plaćaju korisnici usluga,
- dijela naknade koju plaćaju operateri vazduhoplova po toni prevezene robe u civilnom vazdušnom saobraćaju,
- dijela naknade koju plaćaju putnici u civilnom vazdušnom saobraćaju u odlasku i
- drugih izvora u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju.

Ako se godišnjim obračunom prihoda i rashoda Agencije utvrdi da su ukupno ostvareni prihodi Agencije veći od ukupno ostvarenih rashoda, višak prihoda se izdvaja na poseban račun i može se koristiti isključivo za ispunjenje obaveza nastalih radi unaprjeđenja sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja i ostvarivanja funkcije Agencije u narednoj kalendarskoj godini.

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Izjava o usaglašenosti

2.1. Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju godišnje finansijske izvještaje Društva i sastavljeni su u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Uticaj i primjena novih i revidiranih MSFI i MRS

2.2. Prema Zakonu o računovodstvu Crne Gore pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS), odnosno po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), koje je proglasio IASB i usvojio i objavio nadležni organ koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje.

U skladu sa odlukom Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore od 01.01.2009. godine, u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni sledeći Međunarodni računovodstveni standardi (MRS):

MRS - 1, 2, 7, 8, 10, 12, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40 i 41.

Od 01.01.2009. godine, u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni sledeći Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI):

MSFI - 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 8.

Od 01.01.2013. godine, u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni sledeći Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI):

MSFI - 10, 11, 12 i 13.

Od 01.01.2021. godine, u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni sledeći Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI):

MSFI - 14 i 16.

Od 01.01.2021. godine, u Crnoj Gori je preveden i u primjeni sledeći IFRIC:
IFRIC - 22.

Od 01.01.2024. godine, u Crnoj Gori su prevedeni i u primjeni sledeći Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI):

MSFI - 9 i 15.

Novi standardi i nove izmjene postojećih Standarda koji su u primjeni za izvještajni period, nisu zvanično prevedeni i objavljeni u Crnoj Gori.

Korišćenje procjenjivanja

2.3. Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva korišćenje najboljih mogućih procjena i pretpostavki koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu se razlikovati od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, procjene korisnog vijeka upotrebe opreme i ostalih rezervisanja.

Koncept nastavka poslovanja

2.4. Finansijski izvještaji sastavljeni su na osnovu načela stalnosti poslovanja, što podrazumijeva da stanje u privredi i buduće mjere monetarne i ekonomske politike neće imati značajan negativan uticaj na budući finansijski položaj i rezultate poslovanja Agencije.

Računovodstvene politike – opšte napomene

3. Okvirom finansijskog izvještavanja, utvrđeno je da entiteti imaju mogućnost izbora alternativnih rješenja u utvrđivanju određenih politika, u procjeni i priznavanju pojedinih poslovnih transakcija, odnosno bilansnih pozicija u finansijskim iskazima. Prethodne smjernice opšteg karaktera znače da svi entiteti nemaju obavezu na jednoobrazne računovodstvene politike.

Saglasno prethodnim napomenama, entiteti imaju obavezu da odaberu računovodstvene politike koje će omogućiti realan prikaz finansijskog položaja kao i rezultata u poslovanju za izvještajni period.

MRS 1 - Prezentacija finansijskih iskaza ima za cilj da utvrdi jednoobraznost finansijskih iskaza, koji će obezbijediti uporedivost finansijskih iskaza istog entiteta u različitim vremenskim periodima izvještavanja, odnosno uporedivost finansijskih iskaza sa ostalim entitetima iz okruženja.

Ovim MRS utvrđena je struktura finansijskih iskaza, a to su: Iskaz o finansijskim pozicijama/Bilans stanja/, Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha, Iskaz o tokovima gotovine, Iskaz o promjenama na kapitalu i Napomene uz finansijske iskaze. Entiteti pored ovog seta finansijskih iskaza mogu sastavljati i druge izvještaje i informacije u vezi sa finansijskom pozicijom i rezultatom poslovanja. Ti izvještaji nemaju karakter finansijskih iskaza u skladu sa ovim MRS, bez obzira što mogu biti propisani i kao obavezni na osnovu domaćeg zakonodavstva.

Validna primjena MRS u sastavljanju finansijskih iskaza podrazumijeva da računovodstveni izvještaji pošteno (fer) prezentuju finansijsku poziciju, rezultat poslovanja i tokove gotovine entiteta koji sastavlja finansijske iskaze.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

MRS 1 - Presentacija finansijskih iskaza dopušta da entiteti mogu odstupiti od potpune primjene MRS/MSFI pri sastavljanju finansijskih iskaza u situacijama kada se procijeni da bi dosledna primjena efektuirala rezultatom koji je suprotan osnovnom cilju ovog standarda – fer presentacija finansijske pozicije i rezultata poslovanja. Ako se u postupku sastavljanja finansijskih iskaza odstupi od dosledne primjene MRS/MSFI tu okolnost treba objaviti u napomenama uz finansijske iskaze sa navedeni razlozima.

Fer presentacija finansijskih iskaza podrazumijeva izbor prikladnih računovodstvenih politika, na osnovu kojih će se vršiti procjena bilansnih pozicija u finansijskim iskazima, a sve sa ciljem njihove validne procjene i uporedivosti. Uz saopštavanje dodatnih informacija ostvaruje se bolje razumijevanje finansijske pozicije, rezultata poslovanja i tokova gotovine za izvještajni period, odnosno na dan bilansiranja.

Usvojeni i objavljeni finansijski iskazi trebaju biti jasno identifikovani, na način što će se na prvoj stranici finansijskih iskaza objaviti: naziv pravnog lica na koje se odnose finansijski iskazi, naziv finansijskog iskaza, datum ili period bilansiranja, valuta za presentaciju i stepen preciznosti (način prezentiranja numeričkih podataka u monetarnim izvještajnim jedinicama – EUR).

Bilansne šeme na kojima se sastavljaju finansijski iskazi, od izvještajne 2020. godine, su utvrđene Zakonom i Pravilnikom kao obavezujuće.

Klasifikacija troškova (po funkciji ili po prirodi) treba biti objavljena ili na prvoj strani bilansa uspjeha ili u napomenama uz finansijske iskaze.

Finansijski iskazi entiteta koji su sastavljeni na obračunskoj osnovi znače da se prihodi i rashodi priznaju u periodu u kojem su nastali, nezavisno od naplate potraživanja i isplate obaveza. Finansijski iskazi treba da budu pripremljeni i objavljeni na način da će biti razumljivi korisnicima. Računovodstvene politike predstavljaju specifične principe, pravila i praksu u pripremanju i presentaciji finansijskih iskaza.

Računovodstvene politike se primjenjuju u pripremanju i objavljivanju finansijskih iskaza kompanije konzistentno, tako da omogućavaju uporedivost informacija koje pružaju finansijski iskazi iz različitih uporednih perioda izvještavanja. Primijenjene računovodstvene politike treba da obezbijede i uporedivost poslovnih pokazatelja entiteta sa ostalim entitetima koje imaju slične nadležnosti i aktivnosti.

Prilikom implementacije principa stalnosti usvojene računovodstvene politike će biti promijenjene jedino ako dođe do značajnijih promjena u normativnoj regulativi koja uređuje poslovnu oblast entiteta, odnosno ako već implementirane računovodstvene politike ne bi odražavale stvarnu finansijsku poziciju i poslovni rezultat entiteta.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Usvojene računovodstvene politike će biti korigovane i u slučajevima kada to bude zahtijevano na opštem nivou odnosno kada eventualno dođe do promjena u smjernicama MRS/MSFI.

4. Vrednovanje i prezentacija bilansnih pozicija

4.1. Iskaz o finansijskoj poziciji / bilans stanja

Nematerijalna ulaganja

4.1.1. Nematerijalnu imovinu ACV čine naknade po osnovu korišćenja intelektualne svojine, odnosno softvera koje ACV koristi u obavljanju poslovnih aktivnosti, čiji efekti se očekuju u periodu dužem od jedne godine – licence i avansi za nematerijalna ulaganja MRS 38 – Nematerijalna imovina.

Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa "01" u Analitičkom kontnom planu za privredna društva i druga pravna lica, koji je usvojio Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore (u daljem tekstu Kontni okvir).

Ekonomska korist ne podrazumijeva finansijsku korist, ali je i ne isključuje, odnosno ACV od resursa koje koristi u poslovnim aktivnostima može obezbijediti informacije, uštede, ostvariti prihode, novčane primitke i slično.

Eksploatacija informacionog sistema ne donosi direktnu finansijsku korist, ali omogućava sačinjavanje razlicitih tabelarnih, ili kombinovanih tabelarnih i narativnih pregleda, smanjuje troškove i vrijeme za izradu određenih informacija i obezbjeđuje tabelarne i slične preglede.

Nematerijalna imovina se inicijalno procjenjuje u poslovnim evidencijama ACV po nabavnoj vrijednosti, koju čini nabavna cijena uvećana za sve pripisive troškove kao i rashode u vezi sa nabavkom: porezi, doprinosi, troškovi instaliranja i slični izdaci neophodni da se ovi resursi dovedu do stanja operativne upotrebe.

Ukoliko se nabavka resursa (koji se klasifikuju kao nematerijalna sredstva) vrši iz kredita, u nabavnu cijenu se ne uključuju troškovi korišćenja kredita, jer to nije saglasno sa smjernicama MRS 23 – Troškovi pozajmljivanja. Obračunate kamate na kredite ove namjene se klasifikuju kao troškovi perioda u kojem su nastali. Ukoliko se nematerijalna sredstva nabavljaju uz državnu pomoć ili donacije, sredstva se mogu priznati u iznosu nastalih troškova, ili po fer vrijednosti i u tom slučaju se na javne donacije primjenjuju smjernice MRS 20 - Računovodstvo državnih davanja i objelodanjivanje državnih pomoći.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA**Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak**

Nakon inicijalnog mjerenja resursa klasifikovanih kao nematerijalna imovina, ACV ova sredstva procjenjuje po alternativnom postupku (procjena nematerijalne imovine po tržišnoj (fer) vrijednosti umanjenoj za naknadno akumuliranu amortizaciju i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti), a shodno implementaciji smjernica MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine.

Shodno smjernicama ovog MRS, ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrijednosti nematerijalnih sredstava, vrši se procjena (fer) vrijednosti nematerijalnih sredstava i upoređuje se sa knjigovodstvenom vrijednošću (nabavna vrijednost umanjena za akumuliranu amortizaciju). Ako se utvrdi razlika, vrijednost nematerijalnih sredstava se umanjuje do iznosa nadoknadiive vrijednosti.

Utvrđeno umanjenje (gubici po osnovu utvrđenog umanjenja vrijednosti) se priznaje na teret revalorizacionih rezervi do iznosa revalorizacionih rezervi za to nematerijalno sredstvo, a iznos preko raspoloživog iznosa revalorizacionih rezervi, odnosno u slučaju da revalorizacione rezerve za to sredstvo ne postoje, u Bilansu uspjeha u periodu u kojem su gubici utvrđeni.

Priznavanje nematerijalnih sredstava u slučajevima kada se utvrde indikatori umanjenja vrijednosti vrši se u iznosu nadoknadiive vrijednosti, koju predstavlja veća vrijednost od upotrebne vrijednosti, ili tržišne vrijednosti umanjene za troškove prodaje.

Procjena nematerijalnih sredstava se vrši u periodu najdalje od pet godina od dana nabavke, odnosno u odnosu na poslednju procjenu.

Evidentiranje procjene nematerijalnih sredstava se vrši po modelu procijenjene vrijednosti – nabavna vrijednost se evidentira u iznosu procijenjene vrijednosti a akumulirana amortizacija se izknjižava (svodi se na nulu).

Amortizacija nematerijalnih sredstava ACV vrši se na vremenskoj osnovi, koju čini period važenja licence, odnosno prava korišćenja svakog pojedinačnog nematerijalnog sredstva.

Razlikom u iznosu amortizacija nematerijalnih sredstava (obračunatih na osnovicu koju čini nabavna vrijednost odnosno ranija procijenjena vrijednost) i novo procijenjena vrijednost, se ne vrši korekcija revalorizacionih vrijednosti – ne vrši se prenos iz revalorizacionih vrijednosti u korist kumulativnog poslovnog rezultata u Bilansu stanja.

Amortizacionu osnovu čini nabavna vrijednost, odnosno procijenjena vrijednost sredstva utvrđena u alternativnom postupku procjene nematerijalnih sredstava.

Stopa amortizacije nematerijalnih sredstava se utvrđuje matematički, kao odnos, gdje brojilac čini broj sto a imenilac predstavlja proizvod broja godina procijenjenog korisnog vijeka nematerijalnog sredstva i broja sto.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Za svako nematerijalno sredstvo u vlasništvu ACV izvršice se procjena korisnog vijeka upotrebe tog nematerijalnog sredstva i te procjene čine sastavni dio ovih računovodstvenih politika.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: analitički ukupnu vrijednost nematerijalne imovine na početku perioda, promet u izvještajnom periodu, konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja, iznos otpisane vrijednosti, primijenjene metode amortizacije, kao i revalorizaciju sredstava koja strukturiraju ovu bilansnu poziciju.

Iznos na ovoj poziciji se procjenjuje i prezentira u Bilansu stanja po revalorizovanoj vrijednosti, koja je umanjena za akumuliranu amortizaciju. Povećanja na ovoj poziciji se evidentiraju po osnovu nabavke nove nematerijalne imovine, a smanjenja znače povlačenje iz upotrebe ili otpis imovine koja se procjenjuje na ovoj poziciji.

Zemljište, građevinski objekti, oprema, sredstva sa pravom korišćenja, sredstva u pripremi i ostala materijalna stalna sredstva

4.1.2. Nekretninama, postrojenjima i opremom smatraju se sredstva koja su u vlasništvu entiteta ili sa pravom korišćenja. Nalaze se na bilansnim pozicijama:

- Zemljišta i objekti – stanja sa računa grupe 020 - Zemljišta i 022 - Građevinski objekti,
- Postrojenja i oprema – stanja sa računa grupe 023 – Oprema,
- Ostala nepomenuta materijalna stalna imovina – stanja sa računa grupe 026 - Ostale nekretnine, postrojenja i oprema, 029 - Ulaganja na tuđim nekretninama, postrojenjima, opremi i biološkoj imovini,
- Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva kao i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi - stanja sa računa grupe 027 - Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi i 028 - Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva.

Priznavanje i prezentacija bilansnih pozicija u računovodstvenim evidencijama ACV, vrši se saglasno smjernicama: MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, MSFI 16 – Lizing i MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine.

Shodno smjernicama MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, na ovim pozicijama u Bilansu stanja priznaju se nekretnine i oprema u vlasništvu, odnosno u korišćenju (zakup), ukoliko je vjerovatno da će entitet imati ekonomske koristi od konkretnog resursa i ako se troškovi nabavke mogu utvrditi.

Zemljišta, objekti, oprema i ostala stalna materijalna sredstva se u analitičkim materijalnim evidencijama registruju sa svim potrebnim identifikacionim podacima: naziv, jedinica mjere, količine u jedinicama mjere, lokacija gdje se sredstvo nalazi, nabavna vrijednost, akumulirana amortizacija, tekuća amortizacija, knjigovodstvena (neotpisana) vrijednost.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Nepokretnosti i oprema se početno u računovodstvenim evidencijama priznaju po istorijskom trošku, gdje je fakturna vrijednost uvećana za nabavne troškove (troškovi transporta, montaže, nepovrativi porezi, troškovi osiguranja, troškovi pripreme radnog terena i prostora, naknade ekspertima, arhitekte, inženjerske usluge u vezi sa nadzorom, izrada projektne dokumentacije, troškovi ispitivanja ispravnosti i slično).

Ukoliko se nabavka resursa koji se klasifikuju kao nekretnine, postrojenja i oprema vrši iz odobrenih kredita u nabavnu cijenu se ne uračunavaju kamate obračunate na iskorišćene kredite. Kada se sredstvo dovede u stanje funkcionalne ispravnosti u tom momentu nabavna vrijednost tih resursa je utvrđena i ista predstavlja amortizacionu osnovu. Od tog momenta postoji obaveza obračunavanja amortizacije.

Ukoliko se resursi koji se klasifikuju kao nekretnine, postrojenja i oprema pribavljaju putem razmjene za nemonetarna sredstva onda se vrijednost nabavljenog sredstva utvrđuje u visini tržišne (fer) vrijednosti nabavljenog sredstva.

U slučajevima kada se fer vrijednost nabavljenog sredstva ne može pouzdano utvrditi onda se nabavljeno sredstvo priznaje u iznosu fer vrijednosti sredstva datog u razmjenu, a ako ne postoji ni mogućnost utvrđivanja tržišne vrijednosti sredstva datog u razmjenu tada se vrijednost nabavljenog sredstva priznaje u iznosu knjigovodstvene vrijednosti sredstva datog u razmjenu.

Nakon inicijalnog priznavanja, sredstava koja se klasifikuju kao nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju po alternativnom modelu (model revalorizacije: monetarni iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti između nezavisnih, za transakcije voljnih strana). Fer vrijednost se utvrđuje procjenom na datum Bilansa stanja, a ako su odstupanja neznčajna onda se procjena vrši u periodu do pet godina od posljednje procjene, što zavisi od odnosa tržišne i knjigovodstvene vrijednosti. Odluku o utvrđivanju tržišne vrijednosti sredstava nekretnine, postrojenja i oprema donosi uprava ACV. Takođe, imenuje se i ovlašćeni ekspert za procjenu sredstava klasifikovanih u poslovnim evidencijama kompanije kao nekretnine, postrojenja i oprema. Utvrđivanje fer vrijednosti je obavezno za sva sredstva koja pripadaju konkretnoj klasi nekretnine, postrojenja i oprema. Nije moguća revalorizacija samo jednog sredstva.

Registracija izvršene revalorizacije sredstava u računovodstvenim evidencijama ACV se realizuje svođenjem akumulirane amortizacije na nulu, a tržišna vrijednost se tretira kao nabavna vrijednost.

Efekti revalorizacije u slučaju kada je utvrđena tržišna vrijednost veća od knjigovodstvene vrijednosti se registruju u računovodstvenim evidencijama zaduženjem odgovarajućeg računa iz grupe 02 a odobravaju odgovarajući računi iz grupe 33 - Revalorizacione rezerve. Za sredstva iz grupe računa 02 se u knjigovodstvenim evidencijama trebaju organizovati analitičke evidencije.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Ako se u postupku revalorizacije utvrdi da je tržišna vrijednost niža od knjigovodstvene vrijednosti, a za to sredstvo nema registrovanih rezervi, efekat umanjenja po osnovu revalorizacije se priznaje kao trošak u Bilansu uspjeha – u grupi računa 58. Knjigovodstvena vrijednost se svodi na tržišnu vrijednost, a zadužuju se troškovi perioda. Ako se u sledećem postupku revalorizacije utvrdi veća tržišna vrijednost u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost tada se do iznosa ranije registrovanih troškova efekat povećanja priznaje kao prihod u Bilansu uspjeha, a eventualni iznos efekta povećanja preko iznosa ranijih registrovanih troškova se priznaje u korist revalorizacionih rezervi, na način koji je prethodno opisan.

Ako se u postupku revalorizacije utvrdi manja tržišna vrijednost u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost, a za to sredstvo postoje revalorizacione vrijednosti, tada se efekat umanjenja po osnovu revalorizacije najprije registruje na teret revalorizacionih rezervi tog sredstva, a eventualni iznos iznad raspoloživih revalorizacionih rezervi se registruje kao trošak perioda.

Kada se sredstvo klasifikovano kao nekretnine, postrojenja i oprema isknižava iz poslovnih evidencija raspoložive revalorizacione rezerve tog sredstva se svode na nulu, a za taj iznos se koriguje kumulativni poslovni rezultat u Bilansu stanja.

Godišnja razlika obračunate amortizacije (kada se za amortizacionu osnovu koristi revalorizovana vrijednost i amortizacije koja bi bila obračunata da je amortizacija obračunata na amortizacionoj osnovi koju čini nabavna vrijednost, odnosno ranija procijenjena vrijednost) se ne prenosi sa računa revalorizacionih rezervi u korist kumulativnog poslovnog rezultata u Bilansu stanja.

Troškovi ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu (nakon početnog priznavanja) u Bilansu stanja se priznaju i kao inicijalno priznavanje sredstava sa ove pozicije, odnosno povećavaju vrijednost sredstava, a istovremeno se isknižava knjigovodstveni iznos dijela sredstva koji se zamjenjuje. Sitniji izdaci održavanja sredstava nekretnina se ne priznaju na ovoj bilansnoj poziciji, već u Bilansu uspjeha kao troškovi.

Sredstva koja čine ovu bilansnu poziciju otpisuju se periodično u korisnom vijeku trajanja sredstava. Obračun amortizacije vrši se za sva sredstva koja podliježu obavezi obračuna godišnje amortizacije, bez obzira da li su u funkciji ili van funkcije.

Amortizacija za zemljišta, kao prirodnih bogatstava se ne vrši. Za građevinske objekte i opremu se primjenjuje pravolinijska metoda amortizacije. Osnovica za amortizaciju sredstava sa ove bilansne pozicije, koja podliježu obavezi amortizacije, je nabavna odnosno procijenjena vrijednost sredstava, a za novonabavljena cijena koštanja, umanjene (u oba slučaja) za rezidualnu vrijednost sredstava. Rezidualna vrijednost je procijenjeni iznos nekog sredstva koji bi entitet primio danas ako bi otudio to sredstvo, poslije umanjenja za troškove prodaje, uz pretpostavku da se to sredstvo nalazi na kraju vijeka i u stanju u kojem se očekuje da će se naći na kraju vijeka trajanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Amortizacija sredstava nekretnine, postrojenja i oprema koja podliježu toj obavezi vrši se od momenta kada je sredstvo dovedno u stanje funkcionalne upotrebe, bez obzira da li je počela njegova upotreba, i vrši se sve dok knjigovodstvena vrijednost tog sredstva ne bude nula odnosno dok knjigovodstvena vrijednost tog sredstva ne bude jednaka rezidualnoj vrijednosti tog sredstva.

Amortizacione stope za sredstva koja podliježu obavezi periodičnih godišnjih otpisivanja, se utvrđuju u zavisnosti od procijenjenog preostalog vijeka eksploatacije, a za novonabavljena sredstva u zavisnosti od ukupnog vijeka eksploatacije sa ciljem da se u oba slučaja zadovolji princip da se u periodu eksploatacije amortizaciona osnovica prenese na učinke potpunosti. Amortizacija se vrši za svako sredstvo pojedinačno, a vijek trajanja sredstava se utvrđuje od strane profesionalnih ovlašćenih procjenjivača i takav pregled čini dio ovog akta.

Stope amortizacije sredstava klasifikovanih kao nekretnine, postrojenja i oprema se utvrđuje matematički kao odnos, gdje brojilac čini broj sto, a imenilac predstavlja proizvod broja godina procijenjenog korisnog vijeka sredstva nekretnine, postrojenja i opreme.

Povećanja na ovim bilansnim pozicijama registruju se po osnovu novih nabavki nekretnina, postrojenja i opreme i po osnovu reklasifikacije sredstava, odnosno računovodstvenog povraćaja sredstava, koja se prethodno shodno smjernicama MSFI 5 (stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja) nisu mogla prodati u roku koji je utvrđen tim MSFI.

Smanjenja na ovim bilansnim pozicijama registruju se po osnovu otpisa, rashodovanja ili prodaje sredstava, umanjenje po osnovu smjernica MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine i po osnovu reklasifikacije saglasno smjernicama MSFI 5 - Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja, odnosno računovodstvenog prenosa na računovodstvene pozicije na kojima se registruju podaci o sredstvima namijenjenih prodaji na osnovu kojih se strukturira pozicija u Bilansu stanja – Stalna sredstva namijenjena prodaji i poslovanje koje je obustavljeno.

ACV prati odnos knjigovodstvenih vrijednosti sredstava nekretnine i njihove tržišne vrijednosti, te ukoliko se u tom postupku utvrde indikatori da je došlo do umanjenja vrijednosti nekog sredstva, tada se utvrđuje nadoknadiivi iznos vrijednosti tog sredstva saglasno smjernicama MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine i dolazi do angažovanja ovlašćenog eksperta koji će procijeniti vrijednost nekretnina u vlasništvu. Procjena sredstava sa pravom korišćenja priznata po MSFI 16 – Lizing se ne procjenjuje.

Ako se nabavka sredstava nekretnine, postrojenja i oprema vrše putem finansijskog lizinga sredstvo se priznaje u poslovnim evidencijama ACV po neto sadašnjoj vrijednosti budućih plaćanja, ili u iznosu fer vrijednosti čiji iznos ne obuhvata iznos kamata koje će se plaćati u toku amortizacionog plana otplate duga.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Na sredstva nabavljena u finansijskom lizingu korisnik lizinga plaća kamatu i eventualno osiguranje od rizika. Navedena plaćanja imaju karakter rashoda i priznaju se u bilansu uspjeha perioda u kojem su obračunate, odnosno plaćene.

Sredstva nekretnine, postrojenja i oprema nabavljena u finansijskom lizingu ostaju u formalnom vlasništvu davaoca lizinga, ali ih ACV priznaje kao vlastitu imovinu i obračunava amortizaciju sredstava lizinga. Za amortizacioni period se uzima kraći od dva perioda – vijek upotrebe sredstva ili period otplate duga.

Ako se sredstvo nabavljeno u finansijskom lizingu procjenjuje po modelu neto sadašnje vrijednosti novčani tok čine minimalna plaćanja zakupnine (rate lizinga) uz diskontovanje tih plaćanja, a za diskontni faktor se uzima kamatna stopa po kojoj se vrši obračun kamate po tom ugovornom odnosu. Minimalna plaćanja zakupnine kod finansijskog lizinga predstavljaju iznose koje ACV plaća na ime otplate osnovnog duga (ne obuhvata kamatu, osiguranje i slične ugovorene obaveze).

Entiteti iz javnog sektora na koje se odnosi Zakon o državnoj imovini ("Sl. list CG" br. 21/2009 i br. 40/2011), dužni su da do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima dostave organu uprave nadležnom za poslove imovine u elektronskoj formi, radi vođenja Registra nepokretnosti, odnosno računovodstvene evidencije pokretnih stvari.

Saglasno odredbama ovog Zakona Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini ("Sl. list CG" br. 13/2010), kojom je pored ostalog utvrđena obaveza sastavljanja izvještaja o izvršenom inventarisanju pokretne i nepokretne imovine.

Shodno odredbama ove Uredbe, entiteti na koje se ista odnosi, obavezni su da do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima dostavljaju Upravi za imovinu, odnosno nadležnom organu opštine na obrascima:

- Obrazac "PS – 1" - za pokretne stvari (član 4, stav 1 Uredbe)
- Obrazac "PS – 2" - za pokretne stvari (član 5, stav 2 Uredbe)
- Obrazac "NS – 1" - za nepokretne stvari (član 4, stav 2 Uredbe)
- Obrazac "NS – 2" - za nepokretne stvari (član 5, stav 1 Uredbe).

Na osnovu ove Uredbe Ministarstvo finansija je donijelo Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini ("Sl. list CG" br. 47/2011), kojim se detaljnije operativno uređuje vršenje popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.

Prema tom Uputstvu popis nepokretnih stvari obuhvata:

- zemljište (poljoprivredno i građevinsko),
- građevinske objekte (službene zgrade i prostorije, rezidencije, reprezentativne objekte, službene stanove, garaže, skloništa i slično) i
- investicije u toku (sredstva u pripremi i izgradnji).

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Popis pokretnih stvari, saglasno tom Uputstvu obuhvata:

- prevozna sredstva;
- opremu i kancelarijski namještaj;
- sitan inventar i
- predmete istorijsko - dokumentarne, umjetničke i kulturne vrijednosti.

Popis pokretnih i nepokretnih stvari, odnosno nepokretnosti, opreme i drugih sredstava prema odredbama ovog Uputstva potrebno je uraditi na "Obrascu PL" - Popisna lista osnovnih sredstava, materijala i sitnog inventara, koje koriste organi za ostvarivanje funkcije sa stanjem na dan 20... godine.

Sredstva koja ACV koristi u zakupnom odnosu sa zakupodavcima, u računovodstvenim evidencijama ACV se priznaju saglasno smjernicama Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) 16 – Lizing, kojim se uspostavljaju principi za priznavanje, vrednovanje, prezentovanje i objelodanjivanje lizinga. Lizing je ugovor ili dio ugovora kojim se prenosi pravo korišćenja u dogovorenom razdoblju u zamjenu za naknadu.

ACV će primjenjivati MSFI 16 – Lizing, na sve ugovore o zakupu, uključujući zakup poslovnog prostora, opreme i drugih sredstava, izuzev:

- Ugovora o zakupu sa rokom kraćim od 12 mjeseci (kratkoročni zakupi – troškovi zakupa),
- Ugovora za sredstva male vrijednosti (pojedinačna godišnja vrijednost zakupa do 5.000 EUR-a – troškovi zakupa).

Imovina sa pravom korišćenja se inicijalno priznaje u računovodstvenim evidencijama ACV po nabavnoj vrijednosti, koja obuhvata:

- Sadašnju vrijednost budućih obaveza po osnovu zakupa – neto sadašnja vrijednost budućih plaćanja zakupnina u periodu korišćenja sredstva koja se utvrđuje diskontovanjem nominalnih iznosa zakupnine na dan početka lizinga.
- Plaćanja zakupnina izvršena na dan početka lizinga ili prije početka lizinga umanjena za sve primljene podsticaje – ova ulaganja se priznaju u nominalnom iznosu (nema diskontovanja),
- Početne direktne troškove povezane sa ugovorom – ova ulaganja se priznaju u nominalnom iznosu nastalih ulaganja (ne diskontuju se),
- Troškove obaveze za vraćanje sredstva u prvobitno stanje. Ako ih ugovor predviđa i ako se mogu procijentati priznaju se u diskontovanom iznosu procijenjenih, ugovorom utvrđenih troškova.

Ulaganja u sredstva sa pravom korišćenja nakon početnog priznavanja se priznaju u Bilansu uspjeha ACV – troškovi održavanja sredstava sa pravom korišćenja (uzetih u zakup).

Sredstva sa pravom korišćenja se amortizuju tokom trajanja zakupa, a period zakupa je amortizacioni period.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Zakupnine koje ACV kao korisnik (zakupljenih) sredstava sa pravom korišćenja plaća zakupodavcu priznaje kao amortizaciju i troškove kamata na teret računa koji se priznaju u Bilansu uspjeha ACV – ne kao troškovi zakupa.

ACV vrši testiranje obezvrijeđenja sredstava sa pravom korišćenje, saglasno smjernicama MRS 36 – Umanjenje vrijednosti i imparitetni gubici, a ukoliko se utvrde indikatori umanjivanja vrijednosti, sredstva se vrednuju po nadoknadivoj vrijednosti. Prethodno, ovim politikama su opisane procedure i registracije umanjivanja vrijednosti, eventualna korekcija umanjivanja vrijednosti saglasno smjernicama MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine.

Obaveze iz zakupa inicijalno se priznaju u iznosu:

- Sadašnje vrijednosti budućih plaćanja zakupa (glavnica u iznosu neto sadašnje (diskontovane) vrijednosti) i obaveze za kamate u iznosu razlike do nominalnog iznosa zakupnina,
- Korekcija obaveza plaćanja za iznos fiksnih ili promjenljivih plaćanja zakupa koja zavise od indeksa ili stope,
- Korekcija iznosa koji se očekuje da će biti plaćeni na osnovu garantovane rezidualne vrijednosti,
- Korekcija za cijenu opcije za kupovinu, ako postoji namjera da se ona iskoristi,
- Korekcija za penale ukoliko dođe do raskida ugovora o zakupu, ako je takva klauzula sadržana u ugovoru i ako se očekuje da može doći do prijevremenog raskida ugovora o zakupu sa zakupodavcem.

Diskontovanje nominalnih iznosa zakupnina (svođenje na neto sadašnju vrijednost) sredstava sa pravom korišćenja se vrši po:

- Kamatnoj stopi koja je određena ugovorom,
- Ili po inkrementalnoj kamatnoj stopi koju ACV plaća na kredite koje koristi kod finansijskih institucija. U slučaju da ACV nema kreditnih zaduženja, primjenjuje se kamatna stopa koju banke obračunavaju korisnicima kredita a koje odgovaraju ugovorenom periodu zakupa i iznosu zakupnine za ugovoreni period zakupa.

Za knjiženje obaveza za zakup i kamata po osnovu ugovora o zakupu potrebno je uraditi amortizacioni plan otplate duga, kojim će se detaljno utvrditi iznosi glavnice i pripadajućih kamata.

Iznos obaveza za zakupnine se u računovodstvenim evidencijama priznaje na računima grupe 41-Dugoročne obaveze (po osnovu zakupa). Obaveze koje dopijevaju u roku do 12 mjeseci u odnosu na Bilans stanja prenose se sa grupe računa 41 - Dugoročne obaveze, na račune grupe 42 -Kratkoročne obaveze (za zakup sredstava).

Obaveze za kamate (prema amortizacionom planu otplate duga) priznaju se u korist grupe računa 46 - Ostale obaveze (za kamate), na teret računa Bilansa uspjeha – troškovi kamata.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Faktura koju zakupodavac dostavlja ACV registruje se na teret računa grupe 42 - Tekuće obaveze (za zakup) i na teret računa grupe računa 46 - Troškovi kamata, u korist grupe računa 43 - Dobavljači (za zakup sredstava).

Izmirenje obaveza po osnovu obračuna zakupnina se u računovodstvenim evidencijama ACV registruju na teret računa 43 - Dobavljači (za zakup sredstava) uz odobravanje grupe računa 24 - Novčana sredstva na računima kod nosilaca platnog prometa.

Promjene u ugovoru o zakupu kao što su – produženje, ili skraćanje trajanja zakupa, izmjene u plaćanjima, promjene u procjeni ostvarenja opcije za kupovinu... ACV tretira kao modifikaciju ugovora, i to implicira revalorizaciju i izmjene imovine sa pravom korišćenja i obaveze zakupa.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi sredstva klasifikovana kao nekretnine i sredstva sa pravom korišćenja na početku izvještajnog perioda, promjene u izvještajnom periodu i stanje na kraju izvještajnog perioda.

ACV u napomenama treba da objavi i način nabavke sredstava: kupovinom, nabavkom iz kredita, nabavkom u finansijskom lizingu sa uslovima korišćenja kredita odnosno finansijskog lizinga.

ACV u napomenama uz finansijske iskaze treba da objavi i podatke o utvrđenim imparitetnim gubicima priznatim u Bilansu uspjeha, razloge zbog kojih je izvršen obračun imparitetnih gubitaka kao i da li je pri utvrđivanju upotrebne vrijednosti sačinjena projekcija budućih primitaka iz korisnog vijeka sredstva i sve ostale bitne informacije koje se odnose na ovu bilansnu poziciju u Bilansu stanja.

Dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja

4.1.3. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa: 038 - Ostali dugoročni finansijski plasmani, 039 - Ispravka vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana, i to:

- Dugoročni finansijski plasmani - krediti i zajmovi sa rokom dospijeća preko godinu dana od dana činidbe odnosno od dana Bilansa stanja i ostali dugoročni plasmani. Na računima ove grupe iskazuju se i pripisane kamate po dugoročnim finansijskim plasmanima (interkalarne kamate, odnosno kamate u toku grejs perioda). Dugoročni finansijski plasmani u Finansijskim iskazima ACV priznaju se i vrednuju u skladu sa MRS 27 – Pojedinačni finansijski iskazi, MSFI 9 – Finansijski instrumenti kao i drugim relevantnim MSFI.

- Dugoročni krediti u zemlji - dugoročni krediti i zajmovi dati pravnim licima u zemlji, osim matičnom, i zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima.

- Dugoročni krediti u inostranstvu - dugoročni krediti i zajmovi dati pravnim licima u inostranstvu, osim matičnim, i zavisnim i povezanim pravnim licima.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

– Ostali dugoročni finansijski plasmani - ostala dugoročna ulaganja koja nijesu iskazana na ostalim računima u okviru grupe 03. U okviru ovog računa kod davanja lizinga evidentiraju se plasmani u visini prodajne vrijednosti sredstava datih u finansijski lizing.

– Ispravka vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana - obezvrjeđenje dugoročnih finansijskih plasmana procijenjeno u skladu sa MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine i MSFI 9 – Finansijski instrumenti.

Nadoknativa vrijednost finansijskih sredstava se utvrđuje diskontovanjem očekivanih novčanih primitaka odnosno novčanih tokova, a umanjeње se vrši kada je nenadoknativa vrijednost manja od knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji registruju se po osnovu novih finansijskih plasmana, sa rokom naplate dužim od jedne godine, a smanjenja znače naplatu ili otpis ovih potraživanja.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i prezentira u Bilansu stanja po fer vrijednosti plasmana, a finansijski plasmani čija je naplata neizvjesna se otpisuju na teret rashoda perioda.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: strukturu i iznose datih kredita i drugih finansijskih plasmana na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

Zalihe

4.1.4. Shodno važećom bilansnim šemama, zalihe se u Bilansu stanja ACV obuhvataju na bilansnim pozicijama - Zalihe materijala, Roba i Dati avansi za zalihe. Priznaju se stanja sa računa grupe 10 - Zalihe materijala, 13 - Roba i 15 - Dati avansi (za zalihe):

– Zalihe materijala - zalihe materijala, rezervnih djelova, alata i inventara koji se u cjelini otpisuje u izvještajnom periodu. Priznavanje i vrednovanje zaliha vrši se u skladu sa MRS 2 - Zalihe i drugim relevantnim MSFI.

– Ispravka vrijednosti zaliha materijala - razlika između niže neto prodajne vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti zaliha materijala, u skladu sa MRS 2 – Zalihe,

– Roba - zalihe robe u magacinu, u skladu sa MRS 2 - Zalihe,

– Ispravka vrijednosti robe - razlika između niže neto prodajne vrijednosti robe i knjigovodstvene vrijednosti,

– Dati avansi - avansi dati za nabavku zaliha materijala, robe i usluga,

– Ispravka vrijednosti datih avansa za zalihe i usluge - razlika između knjigovodstvene vrijednosti i procijenjene vrijednosti koja se može realizovati.

Klasifikacija sredstava kao zalihe obrtnih sredstava uređena je MRS 2 – Zalihe. Saglasno smjernicama ovog MRS, zalihe su sredstva koja se drže za prodaju, a u obliku su materijala, sirovina, poluproizvoda ili gotovih proizvoda. Entitet ima kontrolu nad tim sredstvima i očekuju se buduće ekonomske koristi od upotrebe tih sredstava.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Računovodstveno obuhvatanje zaliha mora biti usklađeno sa smjernicama MRS 2 – Zalihe, kojim se uređuju pitanja u vezi sa zalihama, kao što su: troškovi koji se mogu priznati kao sredstvo, utvrđivanje nabavne vrijednosti i cijene koštanja, utvrđivanje troškova nabavke i cijene koštanja prodanih zaliha, utvrđivanje neto prodajne vrijednosti, utvrđivanje umanjene vrijednosti zaliha.

Shodno prethodno navedenim kriterijumima, obrtnim zalihama ACV se smatraju: zalihe materijala, rezervnih djelova, alata i inventara (sa jednokratnim otpisom)...

Zalihe se u poslovnim evidencijama ACV pri nabavci priznaju po nabavnoj cijeni, odnosno vrijednosti.

Nabavnu cijenu zaliha čini fakturna cijena umanjena za: sve rabate i popuste, transportne troškove, manipulativne troškove dovođenja zaliha na odredišnu lokaciju, carine i druge uvozne dažbine, nepovratne poreze i takse i druge direktno pripisive troškove (špedicija, osiguranje u prevozu...).

Zalihe koje se u poslovnim evidencijama i finansijskim iskazima priznaju shodno smjernicama MRS 2 – Zalihe, procjenjuju se po nabavnoj cijeni.

Ako se utvrde razlozi (indikatori) da je došlo do umanjenja vrijednosti materijalnih zaliha (tako da je efekat umanjenja vrijednosti efektuirao rezultatom da je tržišna vrijednost zaliha manja od nabavne) u tom slučaju zalihe treba procijeniti po metodu neto ostvarive vrijednosti. Ona podrazumijeva tržišno ostvarivu cijenu umanjenu za troškove prodaje i eventualno ostale troškove (skladištenje i slično). Ovo umanjenje se ne treba izvršiti generalno već po principu pozicija po pozicija. Neto ostvariva vrijednost može da bude veća od nabavne cijene, odnosno cijene koštanja, ali se u tim slučajevima zalihe priznaju u iznosu nabavnih cijena. Kada se neto ostvariva cijena poveća, vrijednost zaliha treba povećati, ali ne preko iznosa nabavne. Procjena povećanja vrijednosti zaliha se takođe vrši po principu pozicija po pozicija.

Shodno prethodno navedenom, materijalne zalihe treba vrednovati po nižoj od dvije vrijednosti – nabavna vrijednost ili neto ostvariva vrijednost.

Trošenje zaliha se u poslovnim evidencijama vrši u iznosu priznatih zaliha – metodom prva ulazna = prva izlazna cijena zaliha.

Povećanja na ovoj poziciji znače nabavke, ili višak zaliha, a smanjenja registruju trošenje, otpis ili manjak zaliha.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: strukturu i ostale relevantne informacije o zalihama na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Kratkoročna potraživanja

4.1.5. Kratkoročna potraživanja ACV na osnovu bilansnih šema obuhvataju se u Bilansu stanja na bilansnim pozicijama :

- Potraživanja od kupaca – stanja sa računa grupe 20: 202 - Kupci u zemlji, 203 - Kupci u inostranstvu, 209 - Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca,
- Ostala nepomenuta potraživanja – stanja sa računa grupe 21 - Ostala (specifična) potraživanja i 22 - Druga potraživanja.

Potraživanja iz specifičnih odnosa se odnose na:

- Potraživanja od zaposlenih - potraživanja od zaposlenih po osnovu akontacija za službena putovanja, po osnovu naknada šteta koje su zaposleni prčinili pravnom licu, po osnovu manjkova koji se nadoknađuju od zaposlenih i sl,
- Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa - potraživanja za više plaćene poreze, doprinose i druge dažbine utvrđene na dan Bilansa stanja,
- Ostala potraživanja - ostala kratkoročna potraživanja,
- Ispravka vrijednosti drugih potraživanja - procijenjeno umanjeno vrijednosti drugih potraživanja za koja postoji vjerovatnoća nenaplativost potraživanja.

Na računima koji se priznaju na ovim bilansnim pozicijama priznaju se potraživanja: od dužnika za prodate proizvode i izvršene usluge, potraživanja za prodatu robu i materijal, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od državnih organa i organizacija po specifičnim odnosima, potraživanja za kamate, sumnjiva potraživanja kao i ostala potraživanja.

Kratkoročna potraživanja od kupaca u zemlji odnose se na potraživanja koja ACV obračunava po osnovu izvršenih usluga iz svojih poslovnih aktivnosti.

Na pozicijama kratkoročnih potraživanja mogu se obuhvatiti i potraživanja za kamate na odobrene kredite, potraživanja za kamate za neblagovremeno izmirene obaveze od strane dužnika i slično.

Potraživanja od dužnika iz inostranstva se odnose na potraživanja koja ACV obračunava po osnovu izvršenih usluga korišćenja vazdušnog prostora, naplatne zone kojoj pripada vazdušni prostor Crne Gore, po osnovu korišćenja aerodroma u Podgorici i Tivtu i slično....

Potraživanja koja se priznaju na ovim bilansnim pozicijama po osnovu transakcija a na osnovu kojih se vrši obračun potraživanja, se trebaju uskladiti sa smjernicama MSFI 15-Prihodi od ugovora sa kupcima.

Povećanja na ovoj poziciji registruju nove prodaje odnosno izvršene usluge, što se efektuira kao povećanje potraživanja po prethodnim osnovama. Smanjenja na ovoj poziciji znače naplatu, ili otpis potraživanja od dužnika.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA**Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak**

Potraživanja od kupaca se u Bilansu stanja procjenjuju u nominalnom iznosu umanjena za rezervisanja rizika po osnovu nenaplativosti potraživanja, odnosno potraživanja se ispravljaju otpisivanjem za iznose neizvjesnosti naplate potraživanja od kupaca, odnosno umanjena po osnovu povraćaja robe i proizvoda zbog reklamacije kada isporuke odstupaju ugovorenim odnosno standardizovanim kvalitetnim osobenostima predmeta isporuka.

Ako su potraživanja iskazana u stranoj valuti u tom slučaju vrši se preračun potraživanja sa iznosa iskazanih u stranoj valuti na iznose iskazane u EUR, primjenom obračunske valute i izvještajne (funkcionalne) valute na dan transakcije, čiji odnos objavljuje Centralna Banka Crne Gore.

Preračun transakcija obračunatih u stranoj valuti na iznose u EUR vrši se saglasno smjernicama MRS 21 – Efekti promjena deviznih kurseva.

Na dan bilansiranja ACV vrši procjenu naplate potraživanja i ukoliko se procijeni da potraživanja nije moguće naplatiti u iznosima iz računovodstvene evidencije vrši se obračun obezvređenja potraživanja za svako pojedinačno potraživanje i za grupu specifičnih potraživanja.

Svođenje registrovanih potraživanja na iznos naplativih potraživanja vrši se direktnim, ili indirektnim umanjenjem registrovanih potraživanja.

Direktnim umanjenjem potraživanja vrši se umanjenje potraživanja za iznos spornih, odnosno sumnjivih potraživanja na teret rashoda perioda, a indirektno preko ispravke vrijednosti potraživanja.

Potraživanja čija naplata nije izvjesna usled insolventnosti dužnika, ili drugih limitirajućih okolnosti koje potraživanja karakterišu spornim i sumnjivim, kao i potraživanja za čiju naplatu ne postoji mogućnost prinudne naplate - potraživanja za koja je nastupio rok zastarelosti, se otpisuju na teret rashoda perioda.

U slučajevima kada se jednom otpisana potraživanja naplate u narednom periodu, te naplate potraživanja se priznaju u Bilansu uspjeha kao prihodi.

Prethodno su opisani slučajevi kada se vrši ispravka, odnosno otpis potraživanja i na koji način se dobije iznos potraživanja koja se procjenjuju kao naplativa.

Potraživanja od kupaca predstavljaju finansijska sredstva sa odredivim novčanim tokovima, koja se klasifikuju kao sredstva po amortizovanom trošku, saglasno sa smjernicama - Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 9 – Finansijski instrumenti.

Početno priznavanje potraživanja vrši se po nominalnoj vrijednosti, a naknadno se iskazuju po amortizovanom trošku umanjenom za procijenjene očekivane kreditne gubitke.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

U svrhu procjene umanjivanja vrijednosti potraživanja, nakon otpisa prethodno opisanih, ACV primjenjuje pojednostavljeni pristup, koji podrazumijeva priznavanje rezervisanja za očekivane kreditne gubitke za cijeli vijek trajanja potraživanja, od momenta njihovog priznavanja.

Procjena očekivanih gubitaka zasniva se na matrici rezervisanja koja koristi starosnu strukturu potraživanja i istorijske stope nenaplativosti, uz razmatranje aktuelnih i očekivanih ekonomskih okolnosti. Potraživanja se klasifikuju u starosne grupe (npr. 0–30 dana, 31–60 dana, 61–90 dana, preko 90 dana), za koje se utvrđuju odgovarajuće stope korekcije, a koje se revidiraju najmanje jednom godišnje.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: strukturu bilansnih pozicija o potraživanjima sa ostalim relevantnim informacijama o potraživanjima na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

Ostali kratkoročni finansijski plasmani

4.1.6. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja ACV priznaju se stanja na dan bilansiranja sa računa grupe 23: 231 - Kratkoročni krediti i plasmani u zemlji, 233 - Kratkoročni krediti u inostranstvu, 234 - Dio dugoročnih finansijskih plasmana koji dospijeva do jedne godine, 238 - Ostali kratkoročni finansijski plasmani, 239 - Ispravka vrijednosti kratkoročnih finansijskih plasmana.

Kratkoročni finansijski plasmani - krediti i zajmovi i ostali kratkoročni plasmani priznaju se i vrednuju u skladu sa MSFI 9 – Finansijski instrumenti i drugim relevantnim MSFI.

Ovu bilansnu poziciju čine računi na kojima se registruju potraživanja ACV po osnovu finansijskih transakcija a čiji je rok dospijeća do dvanaest mjeseci u odnosu na dan nastanka potraživanja. Takođe i dio dugoročnih potraživanja koja za naplatu dospijevaju u roku od dvanaest mjeseci u odnosu na Bilans stanja.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji registruju se po osnovu novih finansijskih plasmana sa rokom povraćaja kraćim od jedne godine, a smanjenja znače naplatu, ili otpis ovih potraživanja.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba strukturalno da objavi informacije: o kratkoročnim finansijskim plasmanima na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

Za potraživanja koja su izražena u stranoj valuti (EUR se tretira kao domaća, odnosno izvještajna valuta), preračunavaju se iznosi u EUR, po srednjem bankarskom kursu valute u kojoj su ugovoreni plasmani. Ovo se radi najmanje jednom godišnje na dan 31.12. izvještajne godine.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Gotovina na računima i u blagajni

4.1.7. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa:

- Novčana sredstva na računima za platni promet u zemlji i sa inostranstvom, kao i iskorišćeni okvirni krediti,
- Izdvojena novčana sredstva i akreditivi - sredstva izdvojena na posebnim računima kod poslovne banke za otvorene akreditive u zemlji, za isplatu čekova, za investicije i za druge namjene,
- Novčana sredstva u blagajni,
- Novčana sredstva na deviznom računu,
- Devizni akreditivi - devizni akreditivi kod banke za plaćanja u inostranstvu,
- Ostala novčana sredstva,
- Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrijednost umanjena.

Gotovina predstavlja finansijska sredstva u smislu smjernica MRS 39 – Finansijski instrumenti: priznavanje i odmjeravanje, odnosno to su novčana sredstva u gotovini i neoročeni depoziti i sredstva raspoloživa po zahtjevu (dokumentacioni akreditivi).

Sredstva u gotovini drže se u blagajni, koriste se za plaćanje računa manjih pojedinačnih iznosa, putnih troškova, eventualno ličnih primanja i slično.

Iznos gotovine u blagajni se utvrđuje internim aktom o blagajničkom maksimumu, saglasno zakonskoj regulativi koja uređuje pitanja plaćanja gotovim novcem i iznos blagajničkog maksimuma.

Gotovinske ekvivalente visokolikvidna kratkoročna potraživanja (ulaganja i depoziti) kod kojih je period unovčivosti kraći od devedeset dana, a rizik od gubitka mali – oročeni depoziti kod komercijalnih banaka do tri mjeseca, ulaganja u kratkoročne hartije od vrijednosti i slično.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu prijema gotovine, a smanjenja znače trošenje, odnosno manjak gotovine.

Novčana sredstva se procijenjuju u Bilansu stanja po nominalnoj vrijednosti, odnosno stanja na žiro računu i stanja u blagajni, uvećana za sredstva na računima poslovnih banaka uz primjenu preračuna valuta koje nisu izražene u izveštajnoj valuti, primjenom međuvalutnog odnosa predmetne valute i izveštajne valute.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: sadržaj i ostale bitne informacije o gotovini na početku perioda, promet u izveštajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje je obustavljeno

4.1.8. Na ovoj bilansnoj poziciji u bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa – 04 - Stalna sredstva namijenjena prodaji.

Stalna sredstva namijenjena prodaji, priznaju se i vrednuju saglasno smjernicama MSFI 5

- Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja - nematerijalna ulaganja, zemljišta, građevinski objekti i druge nekretnine i postrojenja, oprema namijenjena prodaji, odnosno koja su prenijeta sa računa korišćenih sredstava na osnovu odluke o prodaji.

- Nematerijalna ulaganja namijenjena prodaji - korišćena nematerijalna ulaganja za koje je donijeta odluka o prodaji,

- Zemljišta namijenjena prodaji - korišćeno zemljište za koje je donijeta odluka o prodaji,

- Građevinski objekti namijenjeni prodaji - korišćeni građevinski objekti za koje je donijeta odluka o prodaji.

- Postrojenja i oprema namijenjena prodaji iskazuje se korišćena postrojenja i oprema za koju je donijeta odluka o prodaji.

- Ostala stalna sredstva namijenjena prodaji - korišćena ostala stalna sredstva namijenjena prodaji za koja je donijeta odluka o prodaji.

Shodno smjernicama MSFI 5 – Stalna imovina koja se drži za prodaju, obuhvataju se sredstva stavljena van upotrebe, za koja je odlučeno da se prodaju na tržištu.

Sredstva namijenjena prodaji su: ona koja se procjenjuju shodno smjernicama MSFI 5 Stalna imovina koja se drži za prodaju, sredstva koja su u poslovnim evidencijama prvobitno bila procijenjena shodno smjernicama MRS 38 – Nematerijalna imovina i MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, ili kada entitet nabavlja stalna sredstva (MRS 38 i MRS 16) radi prodaje.

Na ovoj bilansnoj poziciji vrši se procjena i prezentacija sredstava namijenjenih prodaji, odnosno ovdje se obuhvataju stalna sredstva čiju vrijednost entitet ne namjerava povratiti kroz korišćenje već kroz prodaju. Na ovoj poziciji se ne obuhvata prezentacija sredstava koja se procjenjuju po MRS 39 - Finansijski instrumenti, MRS 40 - ulaganje u nekretnine.

Resursima namijenjenim prodaji mogu se smatrati: stalna sredstva koja su dostupna (fizički postoje) u momentu donošenja odluke za prodaju kao sredstva koje se ne koriste u poslovnim aktivnostima entiteta u periodu dok je u statusu – za prodaju.

Sredstva sa ove bilansne pozicije se priznaju u bilansu stanja po nižoj od dvije ponuđene vrijednosti:

- knjigovodstvenoj vrijednosti, odnosno nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju, odnosno za imparitetne gubitke, ili po

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

- fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se po osnovu opredjeljenja uprave entiteta da prodaju određena stalna sredstva (uz ispunjenje potrebnih uslova za klasifikaciju stalnih sredstava za prodaju) ili nabavka stalnih sredstava sa ciljem dalje prodaje tih sredstava.

Smanjenja na ovoj poziciji u bilansu stanja znače prodaju sredstava namijenjenih prodaji, ili povraćaj na bilansnu poziciju na kojoj su ta sredstva bila procijenjena prije klasifikacije, i to kao sredstva namijenjena prodaji – nematerijalna imovina, ili sredstva NPO, ili sredstva koja se nisu mogla prodati u određenom roku (12 mjeseci).

Ako se sredstva klasifikovana kao stalna sredstva namijenjena prodaji ne prodaju u roku od 12 mjeseci ista se trebaju ponovo reklasifikovati na bilansnu poziciju na kojoj su bila priznata, prije reklasifikacije u sredstva za prodaju shodno smjernicama MSFI 5 – Stalna imovina namijenjena prodaji. Predviđeni rok za prodaju sredstava od 12 mjeseci se može produžiti ako se mogu dokazati opravdani razlozi zbog kojih je ovaj rok neophodno produžiti, ili ako se pouzdano može utvrditi da će se sredstvo u produženom roku stvarno prodati.

Klasifikacija sredstva na ovoj poziciji Bilansa stanja se treba odnositi na sredstva koja se stvarno namjeravaju prodati. Priznavanje sredstava na ovoj bilansnoj poziciji sa ciljem da bi se prikazali manji troškovi perioda (zbog neobračunate amortizacije) nije dozvoljeno.

Sredstva reklasifikovana kao stalna sredstva namijenjena prodaji ne podliježu obavezi obračuna godišnje računovodstvene amortizacije. Ovo se ne odnosi na sredstva koja su stavljena van upotrebe, ali nisu klasifikovana kao sredstva za prodaju.

Na sredstva koja su van funkcije vrši se obračun računovodstvene amortizacije, bez obzira što se ne koriste, ako nisu reklasifikovana kao stalna sredstva koja se drže radi prodaje.

Ako je prodajna cijena umanjena za troškove prodaje veća od knjigovodstvene vrijednosti tog sredstva ta razlika predstavlja dobitak od prodaje i obratno ako je prodajna cijena umanjena za troškove prodaje manja od knjigovodstvene vrijednosti tog sredstva ta razlika predstavlja gubitak od prodaje stalnih sredstava. Dobitak od prodaje i gubitak od prodaje stalnih sredstava priznaju se u Bilansu uspjeha perioda u kojem je izvršena prodaja stalnih sredstava.

Vrijednost sredstava namijenjenih prodaji testira se u postupku procjene, odnosno utvrđivanja fer vrijednosti sredstava namijenjenih prodaji, efekat tih revalorizacija se priznaje kao prihod u Bilansu uspjeha.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Za sredstva klasifikovana kao Stalna imovina koja se drži za prodaju, u periodu dok se nalaze u tom statusu mogu nastupiti okolnosti koje mogu indikovati umanjene vrijednosti imovine, odnosno može doći do prepoznavanja situacija da je tržišna vrijednost tih sredstava manja od njihove knjigovodstvene vrijednosti. U ovim slučajevima na sredstva u statusu stalnih sredstava namijenjenih prodaji primjenjuju se smjernice MRS 36 – Umanjenje vrijednosti. Utvrđena umanjena vrijednosti sredstava namijenjenih prodaji priznaje se kao rashod perioda u bilansu uspjeha.

Ako se sredstvo, odnosno grupa sredstava namijenjena prodaji ne proda u utvrđenom roku od 12 mjeseci, sredstva se sa bilansne pozicije reklasifikuju na bilansne pozicije na kojima su bila priznata prije reklasifikacije kao sredstva namijenjena prodaji. U ovoj situaciji obavezno je izvršiti obračun neobračunate amortizacije.

Sredstva koja prestaju da budu priznata kao sredstva namijenjena prodaji treba priznati po nižoj od sledeće dvije vrijednosti:

- knjigovodstvene vrijednosti prije nego je sredstvo bilo reklasifikovano kao sredstvo namijenjeno prodaji, korigovane za iznos amortizacije i sve revalorizacije koje bi se izvršile da nije bila izvršena reklasifikacija kao sredstva namijenjena prodaji, ili
- nadoknadle vrijednosti u skladu sa smjericama MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine, koja se utvrđuje kao veća od fer vrijednosti umanjena za procijenjene troškove prodaje i upotrebne vrijednosti (sadašnja vrijednost budućih primitaka).

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: strukturu sredstava koja su namijenjena prodaji sa podacima o vrijednosti, otpisu i ostalim relevantnim karakteristikama sredstava, vrijednost stalnih sredstava namijenjenih prodaji na početku izvještajne godine, povećanje u toku godine, povećanja fer vrijednosti, imparitetni gubici, prodaja u toku godine, dobici od prodaje, gubici od prodaje, reklasifikaciju u stalna sredstva usled nerealizovane prodaje u izvještajnom periodu nakon isteka od dvanaest mjeseci od kada ta sredstva dobiju status sredstava koja su namijenjena prodaji.

Aktivna vremenska razgraničenja

4.1.9. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja ACV priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa:

- Aktivna vremenska razgraničenja iskazuju se razgraničeni troškovi i prihodi,
- Unaprijed plaćeni troškovi - troškovi koji su unaprijed plaćeni,
- Potraživanja za nefakturisani prihod - prihodi tekućeg izvještajnog perioda koji nijesu mogli biti fakturisani, a za koje su nastali troškovi u tekućem izvještajnom periodu,
- Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza - plaćeni transakcioni troškovi po osnovu primljenih kredita,
- Ostala aktivna vremenska razgraničenja.

Povećanja na ovoj poziciji evidentiraju plaćanja troškova koji se odnose na buduće periode, obračunate a nenaplaćene prihode i slično.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Smanjenja registrovana na ovoj poziciji evidentiraju se po osnovu korišćenja prava na umanjenje obaveza iz vremenskih razgraničenja, naplata obračunatih nenaplaćenih prihoda i slično.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: sadržaj i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i priznaje u Bilansu stanja po nominalnoj vrijednosti.

Osnovni (državni) kapital

4.1.10. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa – Državni kapital i Ostali osnovni kapital.

Ova bilansna pozicija obuhvata račune na kojima se registruju podaci o osnovnom kapitalu, odnosno na ovoj poziciji su priznata sredstva koja je osnivač uložio u sredstva ACV za obavljanje djelatnosti.

Podaci o kapitalu iz računovodstvenih evidencija ACV, trebaju se podudarati sa podacima o kapitalu iz Statuta ACV, kao i ostalih evidencija nadležnih organa i institucija.

Registracija povećanja na računima koji se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji vrši se na osnovu odluka uprave ACV i odluka osnivača o dodatnom obezbjeđenju sredstava za rad ACV - dokapitalizacija, nakon što ova dodatna ulaganja odobre nadležni državni organi.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: ukupan iznos osnovnog kapitala na početku perioda, promjene u izvještajnom periodu i konačno stanje kapitala na kraju izvještajnog perioda.

Upisani kapital se procjenjuje i priznaje u Bilansu stanja po nominalnoj vrijednosti.

Rezerve

4.1.11. Rezerve registrovane u računovodstvenim evidencijama ACV, priznaju se u Bilansu stanja, na bilansnim pozicijama:

- Statutarne rezerve – stanja sa računa 322 - Statutarne i druge rezerve (dio),
- Druge rezerve – stanja sa računa 322- Statutarne i druge rezerve (dio),
- Pozitivne revalorizacione rezerve – stanja sa računa 330 - Revalorizacione rezerve.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Način na koji se formiraju Statutarne i Druge rezerve definiše se internim aktima ACV. One se formiraju iz sredstava viška prihoda nad rashodima, ili po nekom drugom osnovu.

Revalorizacione rezerve koje se obuhvataju na ovoj bilansnoj poziciji predstavljaju pozitivne efekte usaglašavanja sredstava, odnosno pozitivnu razliku u procjeni nematerijalne imovine, nekretnina postrojenja i opreme i eventualno bioloških sredstava, u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost tih sredstava.

Revalorizacione rezerve imaju karakter nedistributivnog kapitala. Fer vrijednost tih sredstava utvrđuje se u proceduri koja je predviđena smjernicama MRS/MSFI i odredbama zakona kojima se uređuju oblasti finansijskog izvještavanja, u dijelu koji se odnosi na vrednovanje nematerijalne i materijalne imovine.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znači povećanje procijenjene vrijednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme, u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost tih sredstava, u postupku procjene od strane ovlašćenih procjenjivača.

Smanjenja na ovoj bilansnoj poziciji znače smanjenje procijenjene vrijednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme koje se utvrdi, u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost tih sredstava, u postupku nove procjene tih sredstava od strane ovlašćenih procjenjivača.

Na ovoj bilansnoj poziciji se registruju smanjenja i po osnovu prodaje sredstava na koje se ove rezerve i odnose.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: sadržaj i ostale bitne informacije o revalorizacionim rezervama na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

Višak prihoda nad rashodima

4.1.12. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa – Višak prihoda nad rashodima iz ranijih godina i Višak prihoda nad rashodima iz izvještajne godine.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se računi na kojima se evidentiraju podaci o kumulativnom poslovnom rezultatu, odnosno o kumulativnom višku prihoda nad rashodima na dan bilansiranja. Ovaj iznos se sastoji od kumulativnog iznosa poslovnog rezultata iz ranijih perioda i poslovnog rezultata iz izvještajne godine.

Kumulativni višak prihoda nad rashodima predstavlja matematički višak pozitivnih poslovnih rezultata nad negativnim poslovnim rezultatima ACV sa istorijskog aspekta – ukupan period prije datuma Bilansa stanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Poslovni rezultat iz Bilansa stanja prezentovan na ovoj bilansnoj poziciji predstavlja segment ukupnog kapitala ACV i ima pozitivan karakter na ukupan kapital – povećava kapital ACV (osnovni kapital, zakonske rezerve, statutarne rezerve, ostale rezerve i revalorizacione rezerve).

Povećanja na ovim pozicijama znače višak prihoda nad rashodima iz izvještajnog perioda, a smanjenja na ovoj poziciji (kumulativnog poslovnog rezultata) znače pokriće viška rashoda nad prihodima iz izvještajnog perioda, po kom osnovu se smanjuje kumulativni poslovni rezultat. Smanjenje kumulativnog poslovnog rezultata na ovoj poziciji u Bilansu stanja je moguće sve dok stanje na ovoj bilansnoj poziciji ne bude nula, a nakon toga dalje smanjenje nije moguće na ovoj bilansnoj poziciji već se taj podatak iskazuje na bilansnoj poziciji Višak rashoda nad prihodima.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: sve bitne bitne informacije o kumulativnom višku prihoda nad rashodima na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

Višak prihoda nad rashodima na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja se procjenjuje i priznaje po nominalnoj vrijednosti.

Višak rashoda nad prihodima

4.1.13. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa – Višak rashoda nad prihodima iz ranijih godina i Višak rashoda na prihodima iz izvještajne godine.

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se računi na kojima se evidentiraju podaci o kumulativnom poslovnom rezultatu, odnosno o kumulativnom višku rashoda nad prihodima na dan bilansiranja. Ovaj iznos se sastoji od kumulativnog iznosa poslovnog rezultata iz ranijih perioda i poslovnog rezultata iz izvještajne godine.

Kumulativni nepokriveni višak rashoda nad prihodima predstavlja matematički višak negativnih poslovnih rezultata nad pozitivnim poslovnim rezultatima ACV sa istorijskog aspekta – ukupan period prije datuma Bilansa stanja.

Poslovni rezultat iz Bilansa stanja prezentovan na ovoj bilansnoj poziciji predstavlja segment ukupnog kapitala ACV i ima negativan karakter na ukupan kapital – umanjuje ukupan kapital ACV (osnovni kapital, zakonske rezerve, statutarne rezerve, ostale rezerve i revalorizacione rezerve).

Povećanja na ovim pozicijama znače višak rashoda nad prihodima iz izvještajnog perioda, a smanjenja na ovoj poziciji kumulativnog poslovnog rezultata znače pokriće viška rashoda nad prihodima iz ranijih perioda viškom prihoda nad rashodima iz izvještajnog perioda, po kom osnovu se smanjuje negativni kumulativni poslovni rezultat.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Smanjenje negativnog kumulativnog poslovnog rezultata na ovoj poziciji u Bilansu stanja je moguće sve dok stanje na ovoj bilansnoj poziciji ne bude nula, a nakon toga podatak o poslovnom kumulativnom poslovnom rezultatu se iskazuje na bilansnoj poziciji Višak rashoda nad prihodima.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: sve bitne informacije o kumulativnom višku rashoda nad prihodima na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja. Višak rashoda nad prihodima na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja se procjenjuje i priznaje po nominalnoj vrijednosti.

Dugoročna rezervisanja

4.1.14. Dugoročna rezervisanja u računovodstvenim evidencijama ACV, odnosno u Bilansu stanja priznaju se na bilansnim pozicijama:

- Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih – stanja sa računa 404 - Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih,
- Ostala dugoročna rezervisanja – stanja sa računa 409 - Ostala rezervisanja.

Kada nastane obaveza za koju je prethodno izvršeno rezervisanje, stvarni troškovi se ne iskazuju ponovo kao rashod, već se knjiženje sprovodi zaduženjem računa rezervisanja, a u korist odgovarajućeg računa obaveza (prema vrstama), ili odgovarajućeg računa sredstava (zalihe, novčana sredstva) a sve u zavisnosti od: karaktera rezervisanja, vrste nastale obaveze i načina na koji je ona izmirena. Neiskorišćeni iznos rezervisanja ukida se u korist računa 678 - Prihodi od ukidanja rezervisanja.

Pravna lice u okviru računa grupe 40 otvaraju posebne račune za evidentiranje dugoročnih i kratkoročnih rezervisanja, sto je u skladu i sa MRS 1.

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih - rezervisanja po osnovu beneficija (kao što su otpremnine prilikom odlaska u penziju, jubilarne nagrade i druge obaveze prema zaposlenima) koje se isplaćuju u skladu sa stečenim pravima u toku trajanja i nakon prestanka zaposlenja u skladu sa MRS 19 – Primanja zaposlenih.

Ostala rezervisanja vrše se u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.

Rezervisanja predstavljaju obaveze sa neizvjesnim rokom dospijeca, odnosno rezervisanja predstavljaju moguće obaveze, odnosno troškove koji mogu da nastanu u narednom periodu poslovne aktivnosti entiteta.

Dugoročna rezervisanja predstavljaju rezervisanja za buduće, izvjesne troškove koji imaju mogućnost odnosno izvjesnost nastanka u roku dužem od dvanaest mjeseci od dana Bilansa stanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Rezervisanja se utvrđuju na osnovu sadašnjih događaja, ako su obaveze, odnosno troškovi nužni, ili izvjesno mogući da nastanu kao rezultat obaveza iz prošlih događaja.

Ovo je pozicija u Bilansu stanja sa najnepouzdanijom procjenom. Od objektivnosti odnosno stručno valjane procjene rezervisanja zavisi validnost procjene troškova, odnosno poslovnog rezultata u narednom periodu poslovanja. Ako se rezervisanjima precijene troškovi (za naredni period), poslovni rezultat je podcijenjen i obratno, ako su rezervisanjem potcijenjeni troškovi koji se priznaju u izvještajnom periodu, a odnose se na buduće periode, poslovni rezultat izvještajnog perioda će biti precijenjen.

Potreba rezervisanja utvrđena je kroz veći broj MRS, a MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, najkonkretnije utvrđuje kada postoji potreba da se izvrši rezervisanje.

Rezervisanja obaveza za buduće periode, odnosno troškova u izvještajnom periodu se trebaju priznati ako su; takve obaveze utvrđene zakonom ili poslovnom politikom entiteta, ako postoji praksa odnosno iskustvo da su ti troškovi nastajali u ranijem periodu i ako iznos obaveze u momentu utvrđivanja rezervisanja nije poznat (treba se procijeniti).

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znače povećanje mogućih obaveza, odnosno mogućih gubitaka, odnosno rashoda u budućem periodu na osnovu prošlih događaja. Smanjenje znači, ili prestanak razloga za dalje rezervisanje po osnovu kojeg je rezervisanje izvršeno, odnosno prenos na prihode, ili izvršenje, odnosno nastanak troška (odliva resursa) po osnovu izvršenih rezervisanja.

U slučajevima kada: ne postoji zakonska obaveza utvrđivanja rezervisanja, kada ne postoji ni obaveza po osnovu internih poslovnih politika, kada ne postoji ni poslovna praksa entiteta da vrši takve isplate u narednom periodu, kada je vjerovatnije da te obaveze neće nastupiti nego da će nastupiti, ili ako su tako utvrđene obaveze beznačajne tada se rezervisanja ne utvrđuju. Ove okolnosti se obelodanjuju u napomenama uz finansijske iskaze kao moguće, odnosno potencijalne obaveze, ili potencijalna sredstva.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi strukturu i iznos izvršenih rezervisanja, povećanja i smanjenja po tom osnovu u toku izvještajnog perioda odnosno konačno stanje izvršenih rezervisanja na dan Bilansa stanja i sve ostale informacije koje su bitne za pravilno razumijevanje ove bilansne pozicije.

Dugoročne obaveze

4.1.15. Dugoročne obaveze ACV se priznaju na bilansim pozicijama Bilansa stanja :

- Dugoročni krediti – stanja sa računa 414 - Dugoročni krediti u zemlji i 415 - Dugoročni krediti u inostranstvu,
- Ostale dugoročne obaveze – stanja sa računa 419 - Ostale dugoročne obaveze.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Obaveze za dugoročne kredite imaju karakter finansijskih obaveza koje nastaju na bazi obligacionih odnosa između korisnika kredita i kreditora (davaoca kredita). Na ovoj bilansnoj poziciji priznaju se obaveze po osnovu iskorištenih kredita ACV čiji je rok dospeljeća za prve otplate glavnice duži od dvanaest mjeseci u odnosu na momenat odobravanja kredita, odnosno u odnosu na dan Bilansa stanja.

Inicijalno se obaveze na ovoj bilansnoj poziciji priznaju u iznosu nominalno iskorištenog kredita uz korekcije za dio kredita koji za otplatu dospijeva u roku od dvanaest mjeseci u odnosu na dan bilansiranja – tekući dio dugoročnih kredita.

Ako je kredit iskorišten u stranoj valuti (ne u EUR), preračun kredita iskorištenog u drugoj valuti vrši se u iznosu iskazanom u EUR, uz preračun strane valute. Kurs objavljuje Centralna Banka Crne Gore.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znače povećanje obaveza, odnosno novih zaduženja po osnovu novih iskorištenih kredita čiji je rok duži od dvanaest mjeseci u odnosu na dan odobravanja kredita.

Smanjenja na ovoj bilansnoj poziciji se registruju po osnovu otplate osnovnog duga, odnosno iskorištenog kredita sa periodom otplate dužim od dvanaest mjeseci.

Smanjenje na ovoj bilansnoj poziciji, odnosno na računovodstvenim pozicijama koje strukturiraju ovu bilansnu poziciju, se može odnositi i u slučajevima kada kreditor vrši otpis ili djelimičan otpis osnovnog duga i u slučajevima kada entitet kao korisnik dugoročnih kredita ne vrši otplatu glavnice dugoročnog duga, za iznos dospjelih otplate glavnice, a koje više nemaju dugoročni već tekući karakter. U ovim slučajevima iskorišteni dugoročni krediti se umanjuju, a povećavaju kratkoročne finansijske obaveze po osnovu dospjelih, a neotplaćenih kredita, odnosno dugoročnih obaveza u iznosu koji dospijeva u roku do dvanaest mjeseci u odnosu na bilans stanja.

Postojeće bilansne šeme na kojima se u Crnoj Gori sastavljaju Finansijski iskazi, apriori Bilans stanja, ne sadrže posebne bilansne pozicije na kojima bi se priznavala i sredstva sa pravom korišćenja, a ni dugoročne niti kratkoročne obaveze po osnovu zakupnina za sredstva uzeta u zakup od zakupodavaca, kao ni obaveze po osnovu kamata.

U gore navedenim okolnostima entiteti su prinuđeni da obaveze po osnovu dugoročnih zakupa evidentiraju na postojećim bilansnim pozicijama, što može umanjiti kvalitativnu strukturu i dugoročnih i kratkoročnih obaveza, odnosno Bilansa stanja.

Obaveze po osnovu zakupa su vjerovatne obaveze, ali u slučaju otkaza ugovornog odnosa između zakupca i zakupodavca, po zakupca (a ni po zakupodavca) ne nestaju gotovo nikakve materijalne posljedice. Ovo nije slučaj ako se raskine ugovorni odnos po osnovu finansijskog lizinga, predmet lizinga se vraća davaocu lizinga.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Ako se raskine ugovor o otplati kredita, korisnik kredita će platiti preostali nedospjeli dug, odnosno dug koji u tom slučaju automatski dospijeva, ili će davalac kredita svoja potraživanja naplatiti iz sredstava obezbjeđenja, odnosno iz deponovanog kolaterala.

Zbog ovih okolnosti, dugoročne obaveze obračunate saglasno smjernicama MSFI 16 – Lizing, se u Bilansu stanja obuhvataju sa ostalim dugoročnim obavezama, a tekuće obaveze, odnosno obaveze koje dospijevaju u roku od 12 mjeseci u odnosu na datum Bilansa stanja se obuhvataju na pozicijama kratkoročnih obaveza.

Iznos obaveza za zakupnine, čiji je rok dospijeća duži od 12 mjeseci u odnosu na datum Bilansa stanja, se u računovodstvenim evidencijama ACV priznaje na računima grupe 41 - Dugoročne obaveze (po osnovu zakupa).

Obaveze za zakupnine, koje dospijevaju u roku od 12 mjeseci u odnosu na Bilans stanja, priznaju se na računima grupe 42 - Kratkoročne obaveze (za zakup sredstava).

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi strukturu i iznos dugoročnih kredita, uslove pod kojima su iskorišćeni dugoročni krediti (period otplate, kamatna stopa, obezbeđenje povraćaja iskorišćenih kredita) kao i sve ostale informacije koje su bitne za pravilno razumijevanje ove bilansne pozicije.

ACV u napomenama uz finansijske iskaze treba da objavi: informacije o sredstvima uzetim u zakup od zakupodavaca (lokacije, površine, cijene, period zakupa, preostali period zakupa, plaćanje obaveza), kao i sve ostale neophodne informacije u vezi korišćenja tuđih sredstava koje ACV koristi u zakupnom odnosu, na osnovu ugovora o zakupu, od zakupodaveca.

Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije

4.1.16. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja priznaju se stanja na dan bilansiranja sa grupe računa: Odloženi prihodi i primljene donacije - primljene donacije i državna davanja, a u skladu sa MRS 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći i u skladu sa ostalim relevantnim MSFI.

Državna davanja se priznaju u finansijskim izvještajima tek kada se ispune uslovi:

- Da će se entitet koji prima državno davanje pridržavati zadatih uslova pod kojima je odobreno državno davanje,
- Da će državno davanje biti primljeno.

Kada je državno davanje priznato svaka potencijalna povezana obaveza, ili potencijalno sredstvo se tretira u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.

Državna davanja predstavljaju pomoć države konkretnom entitetu, ali pod državnim davanjem se ne može obuhvatiti državna pomoć koja ima opšti karakter (obezbeđivanje pomoći i povoljnijih uslova poslovanja jednom regionu, sektoru i slično).

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Državna davanja mogu biti povezana sa sredstvima (državna tijela pomažu nabavku ili izgradnju nekog konkretnog sredstva) kao i povezana sa prihodima (državna tijela pomažu određeni entitet, a ta davanja nisu uslovljena nabavkom ili izgradnjom nekog konkretnog sredstva).

Državna davanja se procijenjuju po fer vrijednosti, ali svako državno davanje ne treba priznati u poslovnim evidencijama. Priznaju se samo ona za koje postoji izvjesnost da će biti ispunjeni zahtijevani uslovi, a državna primanja se trebaju knjižiti u korist prihoda u jednom, ili više izvještajnih perioda.

Državna davanja u vezi sa nabavkom sredstava mogu se u poslovnim evidencijama registrovati kao umanjenje nabavne vrijednosti sredstva. Takođe, mogu se i prvo priznati odloženi prihodi, a onda u periodu amortizacije se vrši srazmjeran prenos sa odloženih prihoda na prihode u vremenu amortizacije osnovnog sredstva.

Prihodi od državnih davanja priznaju se na sistematskoj osnovi, odnosno prihodi se priznaju u obračunskom periodu u kojem su nastali i troškovi u vezi sa državnim davanjima. Ako se državna davanja odnose (uslovljena su), prijemom radnika na obuku u narednoj godini, u godini u kojoj su primljena državna davanja se registruju kao odloženi prihodi, a u narednoj godini kada se izvrši zapošljavanje radnika odloženi prihodi se prenose na prihode. Ako je period na koji su radnici primljeni uslovljen na više godina onda se vrši prenos sa odloženih prihoda na pojedine godine na srazmjernoj osnovi. Ako se državno davanje daje u izvještajnoj godini kao nadoknada štete (viša sila), državna primanja se priznaju u godini u kojoj su primljena, jer su u tom momentu ispunjena oba uslova, primljeno je davanje i nastali su troškovi (ranije).

Po prihodovnom modelu priznavanja državnih davanja, primanja ovog karaktera se priznaju kao posebna prihodna pozicija (dotacije, subvencije, donacije – uslovljene, regresije...), ili kao umanjenje uslovljenih, odnosno sa državnim davanjima povezanih troškova (troškovi u vezi novih zapošljavanja umanjuju se iz državnih davanja).

Državna davanja su uglavnom uslovljena ispunjenjem određenih uslova i iz tih razloga ova davanja se u poslovnim evidencijama i trebaju registrovati, ako je izvjesno da se postavljani uslovi mogu i ispuniti.

U slučajevima kada se procijeni da će se zadati uslovi ispuniti, a ipak se u daljem postupku utvrdi da se prihvaćeni uslovi ne mogu ispuniti, u tom slučaju državna tijela mogu tražiti povraćaja datih davanja.

Ukoliko primalac državnih davanja ne ispuni uslove za trajno iskorišćenje državnih davanja, odnosno ukoliko je primalac državnih davanja obavezan ista vratiti davaocu državnih davanja, tada se ona u poslovnim evidencijama registruju u zavisnosti od načina njihove registracije po prijemu:

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

– Ako je državno davanje u vezi sa nabavkom sredstva bilo registrovano kao umanjenje nabavne vrijednosti nabavljenog sredstva, onda se iznos povraćaja državnih davanja registruje povećanjem nabavne vrijednosti konkretnog sredstva na koje se davanje i odnosilo, a neobračunata amortizacija da nije bilo državnog davanja se priznaje kao rashod perioda u kojem je državno davanje povraćeno.

– Ako je državno davanje u vezi sa nabavkom sredstva bilo evidentirano preko odloženih prihoda onda se za izvršeni povraćaj državnih davanja najprije smanje odloženi prihodi, a za razliku iznad odloženih prihoda izvrši se priznavanje rashoda perioda u kojem je davanje i vraćeno (ovo je ispravka računovodstvene procjene i nema retroaktivne primjene kao kod promjene računovodstvenih politika).

– Ako je državno davanje bilo registrovano po prihodnom modelu, za iznos povraćaja primljenih davanja umanjuju se odloženi prihodi, a iznos iznad toga priznaje se kao rashod perioda. Ako je davanje bilo priznato kao prihod, izvršeni povraćaj se priznaje kao rashod perioda.

– Ako je državno davanje po prihodnom modelu bilo registrovano kao umanjenje troškova, za izvršeni povraćaj primljenih davanja se povećaju rashodi perioda u kojem je izvršen povraćaj primljenih davanja.

Povećanja na ovoj poziciji registruju se na osnovu novih obaveza po osnovama koje se obuhvataju na grupama računa 49, a smanjenja znače isplatu, ili otpis primljenih državnih davanja, odnosno primljenih donacija.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi sve relevantne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Kratkoročna rezervisanja

4.1.17. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja ACV priznaju se stanja na dan bilansiranja sa računa grupe – Ostala rezervisanja do 12 mjeseci.

Kratkoročna rezervisanja predstavljaju obaveze sa rokom dospijeca do 12 mjeseci, ili bolje rečeno rezervisanja predstavljaju vjerovatne obaveze sa rokom dospijeca do godinu dana, odnosno troškove koji je moguće da nastanu u periodu od dvanaest mjeseci u poslovanju entiteta.

Rezervisanja se utvrđuju na osnovu sadašnjih događaja, ako su troškovi nužni ili je izvjesno da nastanu kao rezultat obaveza iz prošlih događaja.

Potreba rezervisanja utvrđena je kroz veći broj MRS, ali rezervisanja su uglavnom obuhvaćena preko MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.

Povećanja na ovoj bilansnoj poziciji znače povećanje mogućih, tekućih obaveza, a smanjenje znači izmirenje rezervisanih obaveza ili prestanak razloga za dalje rezervisanje po osnovu kojeg je rezervisanje izvršeno, odnosno prenos na prihode.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi; strukturu i iznos izvršenih rezervisanja, povećanja i smanjenja po tom osnovu u toku izvještajnog perioda odnosno konačno stanje izvršenih tekućih rezervisanja na dan bilansa stanja i sve ostale informacije koje su bitne za pravilno razumijevanje ove bilansne pozicije.

Kratkoročne obaveze

4.1.18. Kratkoročne obaveze ACV priznaju se na bilansnim pozicijama Bilansa stanja, a na osnovu stanja iz računovodstvenih evidencija grupe računa:

- Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije – stanja sa računa - 422 - Kratkoročni krediti u zemlji (dio), 423 - Kratkoročni krediti u inostranstvu (dio), 424 - Dio dugoročnih kredita koji dospijeva do jedne godine (dio), 425 - Dio ostalih dugoročnih obaveza koje dospijevaju do jedne godine (dio) i 429 - Ostale kratkoročne finansijske,

- Primljeni avansi depoziti i kaucije – stanja sa računa 430 - Primljeni avansi, depoziti i kaucije,

- Obaveze prema dobavljačima – stanja sa računa 433 - Dobavljači u zemlji, 434 - Dobavljači u inostranstvu i 449 - Ostale obaveze iz specifičnih poslova,

- Ostale kratkoročne obaveze – stanja sa računa grupe 45 - Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada i 46 - Druge obaveze

- Ostale obaveze iz poslovanja – stanja sa računa 439 - Ostale obaveze iz poslovanja,

- Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda – stanja sa računa grupe 47 - Obaveze za porez na dodatu vrijednost, sa računa 482 - Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova, 483 - Obaveze za doprinose koji terete troškove, 489 - Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine,

- Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje je obustavljeno – stanja sa računa 427 - Obaveze po osnovu stalnih sredstava i sredstava obustavljenog poslovanja namijenjenih prodaji.

Procjena na ovim bilansnim pozicijama se vrši po nominalnoj vrijednosti, odnosno na ugovoreni način – preračun osnovnog duga izraženog u stranoj valuti na iznos u izvještajnoj, odnosno obračunskoj valuti, čiji obračun se uglavnom vrši po srednjem kursu koji objavljuje Centralna banka Crne Gore.

Na ovim bilansnim pozicijama prezentiraju se računi na kojima se registruje evidencija o obavezama ACV iz poslovnih odnosa sa rokom dospijeca do 12 mjeseci u odnosu na datum Bilansa stanja. Ove obaveze strukturiraju obaveze prema dobavljačima: po osnovu primljenih roba i usluga, po osnovu primljenih avansa i ostale obaveze iz poslovanja čiji rok dospijeca za plaćanje je do 12 mjeseci.

Povećanja na ovim bilansnim pozicijama registruju se na osnovu novih obaveza po prethodnim osnovama, sa rokom dospelosti do jedne godine. Smanjenja znače isplatu, ili otpis ovih obaveza.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Kratkoročne obaveze iz poslovanja se procijenjuju i priznaju u Bilansu stanja u nominalnom iznosu. Otpis obaveza u korist vanrednih prihoda se vrši nakon isteka roka zastarijelosti po strukturi obaveza, ukoliko se sa sigurnošću utvrdi da je rok zastarelosti nastupio.

Na računima koji strukturiraju ovim bilansnim pozicijama, u toku godine registruju se transakcije, a na kraju izvještajnog perioda utvrđuje se stanje neizmirenih obaveza po osnovu zarada, naknada zarada, poreza i doprinosa na zarade i druga lična primanja, obaveze prema zaposlenima (otpremnine, jubilarne nagrade, obaveze za nadnice za službena putovanja, obaveze za naknadu troškova prevoza, obaveze za naknadu troškova ishrane i slično).

Ovim bilansnim pozicijama se obuhvataju i: obaveze po osnovu ugovorenih kamata na iskorišćene kredite i druge finansijske obaveze, obaveze prema članovima upravnih i nadzornih tijela, kao i obaveze po osnovu autorskih honorara za angažovanja fizičkih lica.

Na ovim bilansnim pozicijama u Bilansu stanja obuhvataju se i: obaveze ACV po osnovu unaprijed obračunatih troškova (zakupnine, kamata...), obaveze po osnovu unaprijed naplaćenih zakupnina, pretplate koje se odnose na buduće periode, razgraničeni zavisni troškovi nabavke...

Na ovim bilansnim pozicijama obuhvataju se i: računi na kojima se evidentiraju obaveze entiteta po osnovu poreza na dodatu vrijednost (na primljene ino usluge, na uvoz robe...), obaveze za akcize, obaveze za carine i druge uvozne dažbine, obaveze za doprinose na lična primanja na teret ACV, obaveze za porez na promet nepokretnosti, razne takse, kao i sve ostale obaveze ACV koje imaju fiskalni karakter.

Stope poreza na dodatu vrijednost iznose 21 % i 7 % za oporezivi promet. ACV nije registrovani PDV obveznik, pa iz tih razloga nije obveznik obračunavanja poreza na dodatu vrijednost na izvršene usluge. Međutim, shodno zakonodavnom okviru obavezna da plati porez na dodatu vrijednost na primljene usluge od ino lica koja nemaju status registrovanog obveznika za porez na dodatu vrijednost u Crnoj Gori i na uvoz proizvoda za potrebe obavljanja djelatnosti. Porez plaćen pri uvozu roba ili prijemu usluga, ACV ne može koristiti za plaćanje ostalih javnih prihoda, niti može tražiti povraćaj po tom osnovu. Za ACV plaćeni porez na dodatu vrijednost po osnovu uvoza proizvoda i prijema ino usluga ima karakter nepovratnih poreza.

Povećanja na ovim bilansnim pozicijama registruju se po osnovu novih obaveza po osnovu poreskih dažbina, a smanjenja znače isplatu, ili otpis tih obaveza. Na ovim bilansnim pozicijama priznaju se i stanja sa računa 427 - Obaveze po osnovu stalnih sredstava i sredstava obustavljenog poslovanja namijenjenih prodaji, na kojima se iskazuju obaveze po osnovu stalnih sredstava namijenjenih prodaji, u skladu sa MSFI 5 – Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Na ovim bilansnim pozicijama u Bilansu stanja se priznaju i tekuće obaveze, odnosno obaveze koje na plaćanje dopijevaju u roku od 12 mjeseci u odnosu na datum Bilansa stanja, a po osnovu korišćenja tuđih sredstava na osnovu ugovora o zakupu.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: strukturu i ostale relevantne informacije o kratkoročnim obavezama koje se prezentiraju na ovim bilansnim pozicijama u Bilansu stanja na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

Pasivna vremenska razgraničenja

4.1.19. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu stanja ACV priznaju se stanja na dan bilansiranja sa računa:

- 490 - Unaprijed obračunati troškovi - troškovi koji se odnose na izvještajni period, za koje nije primljen obračun,
- 491 - Obračunati prihodi budućeg perioda - naplaćeni, ili obračunati prihodi u tekućem izvještajnom periodu koji se odnose na naredni izvještajni period,
- 494 - Razgraničeni zavisni troškovi nabavke - zavisni troškovi nabavke osnovnih sredstava, robe, materijala, rezervnih djelova i slično, koji nijesu fakturisani u momentu knjiženja nabavke,
- 495 (dio) - Odloženi prihodi i primljene donacije - primljene donacije i državna davanja u skladu sa MRS 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći i ostalim relevantnim MSFI,
- 496 - Razgraničeni prihodi po osnovu potraživanja - prihodi od naplate transakcionih troškova po osnovu datih kredita, kupljenih hartija od vrijednosti i drugih plasmana koji se, u skladu sa MSFI 9 – Finansijski instrumenti, vode po amortizovanoj vrijednosti primjenom metode efektivne kamatne stope,
- Računi 499 - Ostala pasivna vremenska razgraničenja.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi: sadržaj i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i konačno stanje na dan sastavljanja Bilansa stanja.

4.2. Iskaz o ukupnom rezultatu / bilans uspjeha

Prihodi od prodaje – neto prihod

4.2.1. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha ACV priznaju se - prometi, odnosno potražni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 602 - Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu,
- 603 - Prihodi od prodaje robe na inostranom tržištu,
- 612 - Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu,

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

- 613 - Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu.

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je u maju 2014. godine, objavio MSFI 15 – Prihod od ugovora sa kupcima, kojim su zamijenjeni MRS 18 – Prihod i MRS 11 – Ugovor o izgradnji. Entiteti u Crnoj Gori su MSFI 15 – Prihod od ugovora sa kupcima, bili u mogućnosti da primjenjuju u sastavljanju finansijskih iskaza od 2019. godine.

Saglasno Okviru za finansijsko izvještavanje, entiteti ovaj MSFI primjenjuju ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- Ugovorne strane su zaključile ugovor (u pisanoj, ili usmenoj formi) i obavezale se da će izvršiti ugovorene obaveze,
- Identifikacija prava ugovornih strana (strana iz obligacionog odnosa), je moguća,
- Identifikacija ugovorenih uslova plaćanja za robu i usluge je moguća,
- Ugovor ima komercijalni karakter, odnosno realizacija ugovora utiče na buduće tokove gotovine,
- Postoji značajna vjerovatnoća da će entitet primiti naknadu za prodane robe i usluge koje će entitet (prodavac) isporučiti, odnosno izvršiti kupcu.

MSFI 15 – Prihod od ugovora sa kupcima se ne primjenjuje na ugovorne (obligacione) odnose na koje se primjenjuju MSFI 16 – Lizing, MSFI 4 – Ugovor o osiguranju, MSFI 9 – Finansijski instrumenti, MSFI 10 – Konsolidovani finansijski izvještaji, MSFI – Zajednički aranžmani, MRS 27 – Pojedinačni finansijski izvještaji i MRS 28 – Investicije u pridružene entitete.

Prihodi od prodaje robe, proizvoda i usluga se priznaju u poslovnim evidencijama prodavca ukoliko je prodavac na kupca prenio sve značajne koristi i rizike u vezi sa vlasništvom nad robom i proizvodima.

Da bi se prodaja robe, proizvoda i usluga tretirala prihodom potrebno je: da transakcija bude mjerljiva (moguće je utvrditi vrijednost transakcije), da je vjerovatno da će entitet od te prodaje imati ekonomske koristi (primiće prodajnu cijenu ili drugo nemonetarno sredstvo u zamjenu), da su troškovi nabavke robe mjerljivi (može se utvrditi nabavna cijena prodane robe).

Ako se roba i proizvodi odnosno usluge, prodaju u razmjenu za nemonetarna sredstva onda se prihod od prodaje utvrđuje u iznosu fer vrijednosti nemonetarnih sredstava primljenih u razmjenu. Ako nije moguće utvrditi fer vrijednost primljenih sredstava, onda se vrijednost prodanih roba i proizvoda utvrđuje u iznosu njihove fer vrijednosti.

Prihodi od prodaje proizvoda, roba i usluga se priznaju u momentu preuzimanja od strane kupca – kada je ugovorena isporuka u mjestu kupca. Prihod se priznaje tek kada kupac potvrdi prijem robe i proizvoda.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Prihodi od izvršenih usluga se priznaju saglasno stepenu izvršenosti ugovorene usluge. Ako je usluga u potpunosti izvršena priznaje se ukupan iznos prihoda od izvršenih usluga, ako je stepen završenosti usluge manji od punog iznosa, prihod od tih usluga se priznaje adekvatno stepenu izvršenosti ugovorenih usluga (ako je moguće utvrditi stepen dovršenosti ugovorenih usluga).

Prihodi od ugovora o građenju se mogu utvrditi na dva načina (u zavisnosti od karaktera ugovora o izgradnji), i to: ugovor o izgradnji sa fiksnom cijenom i ugovor o izgradnji sa naknadnim uvećanjem troškova koji se u praksi i u teoriji često kvalifikuje i kao "ugovor troškovi plus".

Kod ugovora sa fiksnom cijenom rezultat ugovora može da bude pouzdano procijenjen ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- Ukupno ugovoreni prihod može da bude pouzdano utvrđen,
- Vjerovatno je da će se ekonomske koristi od ugovora priliti u entitet,
- Troškovi za izvršenje ugovora i stepen izvršenja ugovora na datum bilansa stanja mogu biti pouzdano utvrđeni.

Za izvršene usluge, za prodate proizvode i robu ACV sastavlja odgovarajuće računovodstvene isprave koje registruje u poslovnim evidencijama. Na osnovu tih računovodstvenih isprava formira potraživanje od naručioca, odnosno kupca.

Ako se obračunata potraživanja ne mogu naplatiti iz bilo kojih razloga, ukupan iznos potraživanja se priznaje kao rashod perioda u kojem je utvrđena nemogućnost naplate potraživanja u ukupnom iznosu a ne samo u iznosu ranije priznatih prihoda. Ako se po osnovu otpisanih potraživanja mogu umanjiti poreske obaveze na te transakcije, rashodi se po osnovu tih otpisa procenjuju u iznosu priznatih prihoda, odnosno u iznosu odgovarajućeg dijela priznatih prihoda. Entiteti su obavezni da priznaju prihode od potraživanja za koje postoji pouzdana procjena da će biti naplaćena u momentu obračuna potraživanja.

Prihodi od prodaje se mjere po fer vrijednosti (tržišna vrijednost prodate robe), a nepovrativi porezi i eventualno druge fiskalne dažbine nemaju karakter prihoda (ne predstavljaju ekonomske koristi entiteta već države).

Prihodi na ovoj bilansnoj poziciji se evidentiraju na obračunskoj osnovi - po načelu fakturisane realizacije, kada nema značajnijih neizvjesnosti u naplati potraživanja i kada ne postoji rizik od povraćaja robe i proizvoda od kupaca (po osnovu reklamacije zbog neodgovarajućih kvalitativnih osobina predmetnih isporuka).

U slučajevima kada se prodaja robe, proizvoda i usluga vrši po modelu odloženog plaćanja, fer vrijednost se utvrđuje kao sadašnja vrijednost primitaka u postupku diskontovanja primitka, a za diskontni faktor se mogu uzeti različiti kritirijumi. Obično je to kamatna stopa koja je adekvatna kamatnoj stopi koju komercijalne banke naplaćuju na odgovarajući period kreditiranja (naplate potraživanja).

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Diskontni faktor se utvrđuje po obrascu $1/(1+k)^n$, gde "k" predstavlja kamatnu stopu, a eksponent "n" predstavlja broj perioda obračuna za koji se vrši diskontovanje.

Kada postoji rizik od nenaplativosti potraživanja zbog insolventnosti i eventualnog stečajnog postupka, odnosno zbog reklamacije predmetnih isporuka zbog neodgovarajućih kvalitativnih osobina, otpis takvih potraživanja se vrši kao ispravka potraživanja za sumnjiva i sporna potraživanja u okviru ostalih rashoda.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi strukturu i ostale bitne informacije o ostvarenim prihodima u izvještajnom periodu.

Ostali prihodi iz poslovanja

4.2.2. Ostali prihodi iz poslovanja ACV, priznaju se na bilansnim pozicijama Bilansa uspjeha:

a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja - prometi, odnosno potražni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 640 - Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dažbina,
- 641 - Prihod po osnovu uslovljenih donacija iskazuju se ukidanja odloženih prihoda sa računa,
- 495 - Odloženi prihodi i primljene donacije, u skladu sa MRS 20 i ostalim relevantnim MSFI,
- 650 - Prihodi od zakupnina,
- 652 - Prihodi od tantijema i licencnih naknada,
- 659 - Ostali poslovni prihodi.

b) Ostali prihodi iz poslovanja - prometi, odnosno potražni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 670 - Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme iskazuje se prihod od prodaje ovih oblika imovine u iznosu većem od knjigovodstvene vrijednosti,
- 673 - Dobici od prodaje materijala,
- 674 - Viškovi utvrđeni popisom,
- 675 - Naplaćena otpisana potraživanja,
- 677 - Prihodi od smanjenja obaveza,
- 678 - Prihodi od ukidanja rezervisanja,
- 679 - Ostali nepomenuti prihodi,
- 690 - Dobitak poslovanja koje je obustavljeno,
- 691 - Prihodi (efekti) promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz prethodnih izvještajnih perioda,
- 692 - Prihodi iz prethodnih izvještajnih perioda.

c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine - prometi, odnosno potražni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 681 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti nematerijalnih ulaganja,

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

- 682 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme,
- 683 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana,
- 684 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti zaliha materijala i robe,
- 685 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana,
- 689 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti ostale imovine.

Ove pozicije Bilansa uspjeha ACV, čine računi o ostalim prihodima koji nemaju karakter redovne djelatnosti entiteta: subvencije, premije, dotacije, donacije, regres, povraćaj plaćenih poreških dažbina, zakupnine, eventualno članarine, licencne, naknade i ostali prihodi, odnosno dobiti koji nemaju karakter redovne djelatnosti, dobiti od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme, dobiti od prodaje sirovina i materijala, viškovi utvrđeni inventarisanjem sredstava, naplaćena otpisana potraživanja, naknada štete po osnovu osiguranja i sličnih zaštita rizika gubitka sredstava, dobiti po osnovu smanjenja obaveza i ukidanja dugoročnih rezervisanja, pozitivni efekti promjena računovodstvenih politika, ispravke grešaka u računovodstvenom obuhvatanju transakcija iz ranijih izvještajnih perioda i naknadno utvrđeni prihodi iz ranijih perioda izvještavanja.

Za procjenu ostalih prihoda sa ovih bilansnih pozicija primjenjive su smjernice MSFI 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima, MRS 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći, MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, MRS 38 – Nematerijalna imovina.

Ove bilansne pozicije su u direktnoj korelaciji sa bilansnim pozicijama Bilansa stanja: Nekretnine, postrojenja i oprema, Dugoročna rezervisanja, Dugoročne obaveze, Kratkoročne finansijske obaveze, Kratkoročna rezervisanja, Potraživanja i Ostale kratkoročne obaveze i Pasivna vremenska razgranicenja u Bilansu stanja, a u pojedinim slučajevima i sa bilansnim pozicijama Dugoročna rezervisanja i Kratkoročna rezervisanja.

Poreske dažbine koje entiteti obračunavaju na registrovane transakcije ostalih prihoda, i za entitet predstavljaju obavezu koju plaćaju državi, nemaju karakter ostalih prihoda - ne predstavljaju ekonomske koristi entiteta.

Ostali prihodi sa ovih bilansnih pozicija se evidentiraju na obračunskoj osnovi - po načelu fakturisane realizacije kada nema značajnijih neizvjesnosti u naplati potraživanja.

Ostali prihodi se u Bilansu uspjeha priznaju u nominalnom iznosu utvrđenih prihoda po prethodnim osnovama, odnosno u bruto iznosu ostalih prihoda, ne kao prebijeni saldo ostalih prihoda i ostalih rashoda.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ostvarenim ostalim poslovnim prihodima, odnosno dobitima iz izvještajnog perioda.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Troškovi poslovanja

4.2.3. Troškovi poslovanja ACV se priznaju u Bilansu uspjeha na bilansnim pozicijama:

a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 501 - Nabavna vrijednost prodate robe,
- 502 - Nabavna vrijednost prodatih nekretnina pribavljenih radi prodaje,
- 512 - Troškovi ostalog (režijskog) materijala,
- 513 - Troškovi goriva i energije.

b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi) - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 531 - Troškovi transportnih usluga,
- 532 - Troškovi usluga održavanja,
- 533 - Troškovi zakupnina,
- 535 - Troškovi reklame i propagande,
- 539 - Troškovi ostalih usluga,
- 54 (dio) - Troškovi rezervisanja za isplatu naknada i drugih beneficija zaposlenima i ostala rezervisanja,
- 550 - Troškovi neproizvodnih usluga iskazuju se neproizvodne usluge, kao što su zdravstvene, advokatske usluge, usluge čišćenja i druge neproizvodne usluge,
- 551 - Troškovi reprezentacije,
- 552 - Troškovi premija osiguranja,
- 553 - Troškovi platnog prometa iskazuju se usluge platnog prometa i druge bankarske usluge,
- 554 - Troškovi članarina iskazuju se članarine poslovnim i drugim udruženjima, komorama i savezima,
- 555 - Troškovi poreza iskazuju se troškovi poreza koji se naknađuju na teret troškova,
- 556 - Troškovi doprinosa iskazuju se doprinosi koji terete troškove,
- 559 - Ostali nematerijalni troškovi.

c) Amortizacija - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 540 - Troškovi amortizacije.

Na ovim bilansnim pozicijama prezentuju se računi na kojima se registruje evidencija o nabavnoj vrijednosti prodate robe u maloprodaji, veleprodaji, na domaćem tržištu i inostranom tržištu...

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvata se i nabavna vrijednost prodatih zemljišta, građevinskih objekata i ostalih nepokretnosti nabavljenih sa namjerom da se prodaju na tržištu. Nepokretnosti koje entiteti pribavljaju radi prodaje imaju karakter robe (zbog njihovih pojedinačnih vrijednosti, nepokretnosti nabavljene radi prodaje imaju karakter specifične robe).

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Troškovi obuhvaćeni na ovim bilansnim pozicijama Bilansa uspjeha utvrđuju se na bazi "fifo" metode, pri čemu je prva izlazna cijena utvrđena na bazi prve ulazne (nabavne) cijene utrošenog materijala i energije.

Ovim bilansnim pozicijama obuhvataju se: podaci o nabavnoj cijeni prodate robe, eventualni manjkovi robe, otpis robe usljed isteka roka upotrebe, nabavna cijena kupljenih i prodanih nepokretnosti, troškovi goriva i energije (električna energije, ugalj, nafta i naftini derivati, vodena para i topla voda, drva i drugo pogonsko gorivo i energija), troškovi sirovina i materijala za izradu učinaka, troškovi režijskog materijala, troškovi pomoćnog materijala, troškovi ambalaže, troškovi za održavanje higijene, troškovi kancelarijskog materijala, troškovi rezervnih dijelova, troškovi alata i inventara, troškovi ostalih materijala i sirovina, troškovi transportnih usluga, troškovi telekomunikacionih i poštanskih usluga, troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava, troškovi zakupnina, troškovi učešća na sajmovima i sličnim manifestacijama, troškovi reklame i propagande, troškovi istraživanja i troškovi razvoja koji ne ispunjavaju uslove za kapitalizaciju, troškovi zaštite na radu, troškovi intelektualnih, zdravstvenih, advokatskih, računovodstvenih, revizorskih i sličnih usluga, troškovi reprezentacije, troškovi premija osiguranja imovine i lica, troškovi platnog prometa, troškovi članarina udruženjima, troškovi poreza, carina, troškovi naknada, troškovi doprinosa privrednim komorama i sličnim asocijacijama, sudski troškovi. Na ovim bilansnim pozicijama obuhvata se i obračunata amortizacija sredstava koja podliježu obaveznom godišnjem otpisu.

Amortizacija za zemljišta kao prirodna bogatstva se ne vrši. Pravolinijska metoda amortizacije se primjenjuje za građevinske resurse, sredstva sa pravom korišćenja i opremu. Metoda je odabrana na osnovu vitalnosti pojedinih resursa u korisnom vijeku eksploatacije. Osnovica za amortizaciju resursa u upotrebi je nabavna, odnosno procijenjena vrijednost sredstava. Osnovica za novonabavljene resurse je cijena koštanja, umanjena (u oba slučaja) za rezidualnu vrijednost sredstava. Rezidualna vrijednost se ne utvrđuje za građevinske objekte.

Amortizacione stope za sredstva u eksploataciji se utvrđuju u zavisnosti od procijenjenog vijeka korišćenja, odnosno preostalog vijeka eksploatacije. Amortizaciona stopa za novonabavljena sredstva se utvrđuje u zavisnosti od ukupnog vijeka eksploatacije sa ciljem da se u oba slučaja zadovolji princip da se u periodu eksploatacije amortizaciona osnovica prenese na učinke u cjelosti.

Amortizacija se vrši za svako sredstvo pojedinačno, a vijek trajanja sredstava se utvrđuje od strane profesionalnih ovlašćenih procjenjivača i takav pregled čini dio računovodstvenih politika.

Trošak amortizacije se u Bilansu uspjeha procjenjuje u obračunatom iznosu, koji je baziran na osnovici za obračun amortizacije i vijeku trajanja sredstava koja se amortizuju, odnosno stopama za amortizaciju sredstava koja podliježu obavezi obračuna amortizacije. Ukoliko je ACV u izvještajnom periodu sprovodila postupak ponovne procjene sredstava a koja podliježu obavezi godišnjeg amortizovanja, te informacije moraju biti objavljene.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

ACV ne treba da objavi obračune amortizacije utvrđene na osnovici za amortizaciju kao istorijskom trošku i u alternativnom postupku.

Na stalna sredstva koja ACV namerava otuđiti prodajom, a koja ispunjavaju uslove evidentiranja po MSFI 5 – Stalna imovina koja se drži za prodaju, ne vrši se obračun amortizacije.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da objavi strukturu i ostale bitne informacije o poslovnim rashodima koji se procjenjuju i objavljuju na ovim bilansnim pozicijama u Bilansu uspjeha za izvještajni period.

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

4.2.4. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi ACV se priznaju u Bilansu uspjeha na bilansnim pozicijama:

a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 520 - Troškovi zarada i naknada zarada,
- 521 - Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca,
- 522 - Troškovi naknada po ugovoru o djelu,
- 523 - Troškovi naknade po autorskim ugovorima,
- 524 - Troškovi naknade po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima,
- 525 - Troškovi naknade fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora,
- 526 - Troškovi naknade članovima upravnog i nadzornog odbora,
- 529 - Ostali lični rashodi i naknade.

b) Troškovi poreza - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa grupe:

- 52 (dio) - Troškovi poreza na teret zaposlenog.

c) Troškovi doprinosa za penzije - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa grupe:

- 52 (dio) - Troškovi doprinosa za PIO na teret zaposlenog,
- 52 (dio) - Troškovi doprinosa za PIO na teret poslodavca.

d) Troškovi doprinosa za penzije - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa grupe:

- 52 (dio) - Troškovi ostalih doprinosa na teret poslodavca.

Ovim bilansnim pozicijama u Bilansu uspjeha obuhvataju se računi iz računovodstvene evidencije ACV na kojima se registruju podaci: o troškovima po osnovu zarada za redovan rad, troškovi naknada zarada, troškovi po osnovu doprinosa na zarade, troškovi terenskog dodatka, troškovi otpremnina, troškovi za odvojeni život od porodice, naknade zarada sa svim pripisivim troškovima (plaćanjima) koji se baziraju na pravu na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad zaposlenih...

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Na ovim bilansnim pozicijama u Bilansu uspjeha obuhvataju se i: naknade po ugovorima o autorskim honorarima, ugovorima o privremenim i povremenim poslovima, naknade članovima upravnih i nadzornih tijela, isplate otpremnina, jubilarne nagrade, naknade troškova na službenom putu (smještaj, ishrana i prevoz), troškovi dolaska na posao, ishrane u toku rada i ostale naknade koje entiteti plaćaju zaposlenima.

Na procjenu ovih bilansnih pozicija u Bilansu uspjeha odnosno transakcija koje se registruju na računima koji strukturiraju ove bilansne pozicije, primjenjuju se smjernice MRS 19 – Primanja zaposlenih. Ona se strukturiraju kao: kratkoročna primanja zaposlenih, primanja po prestanku zaposlenja, ostale dugoročne pogodnosti zaposlenih i otpremnine. Kratkoročnim primanjima zaposlenim shodno smjernicama ovog MRS smatraju se zarade, doprinosi za socijalno osiguranje, plaćeni godišnji odmor, plaćeno bolovanje...

Ostala dugoročna primanja zaposlenih obuhvataju odsustvo na osnovu dugogodišnjeg rada, jubilarne nagrade, primanja na osnovu umanjenja radne sposobnosti i slične obaveze, odnosno troškovi.

Otpremnina predstavlja naknadu zaposlenom i ona se isplaćuje u slučajevima kada entitet odluči da raskine radni odnos sa zaposlenim prije isteka roka za raskid radnog odnosa penzionisanjem. Ova kategorija plaćanja zaposlenima se bazira na dobrovoljnosti zaposlenog da prihvati isplatu otpremnine u zamjenu za ustupanje radnog mjesta u entitetu. Otpremnina po osnovu prestanka radnog odnosa usljed ispunjenosti uslova za odlazak u starosnu penziju, je naknada koja se zaposlenom isplaćuje pri prestanku radnog odnosa, odnosno pri penzionisanju. Visina otpremnine je regulisana Zakonom o radu, Opštim kolektivnim ugovorom, Granskim kolektivnim ugovorom, Kolektivnim ugovorom kod poslodavca, a eventualno i ugovorom o radu.

Zapošljavanje radnika, prava iz radnog odnosa, prestanak zaposlenja i ostala pitanja iz rada i u vezi sa radnim odnosom su uređena većim brojem pojedinačnih zakonskih i podzakonskih akata i ta regulativa ima prednost u primjeni u odnosu na smjernice MRS 19 – Primanja zaposlenih. To je razlog zbog koga se računovodstvene politike i praksa u ovoj oblasti usaglašavaju sa radnim zakonodavstvom.

Troškovi zaposlenih se u Bilansu uspjeha procjenjuju i prezentuju po nominalnoj vrijednosti obračunatih obaveza po osnovu zaposlenja, odnosno obaveza upodobljenih sa zaposlenjem bez obzira na isplatu, odnosno neizvršenje isplata po tim osnovama.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi strukturu i ostale bitne informacije o troškovima koji se odnose na zaposlene radnike u izvještajnom periodu.

Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske)

4.2.5. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) se priznaju u Bilansu uspjeha na bilansnim pozicijama:

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

- a) Rashodi po osnovu vrednosnog usklađivanja stale imovine (osim finansijske) - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:
- 581 - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti nematerijalnih ulaganja,
 - 582 - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme,
 - 589 (dio) - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti stalne imovine.
- b) Rashodi po osnovu vrednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske) - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:
- 584 - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti zaliha materijala i robe,
 - 589 (dio) - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti ostale imovine.

Na ovim bilansnim pozicijama u Bilansu uspjeha priznaju se prometi odnosno, dugovni saldo stanja na dan bilansiranja sa računa grupe, na kojima se iskazuju rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine, odnosno negativni efekti vrednosnih usklađivanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava, dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana, zaliha, hartija od vrijednosti i potraživanja, u skladu sa MRS 36 – Umanjenje vrijednosti imovine. Na računima ove grupe iskazuje se i negativan efekat promjene fer vrijednosti sredstava, u skladu sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, MRS 38 – Nematerijalna imovina, MSFI 9 – Finansijski instrumenti i ostalim relevantnim MSFI.

Saglasno prethodno prezetovanoj strukturi, ove bilansne pozicije u Bilansu uspjeha čine rashodi odnosno umanjeње vrijednosti u cilju usklađivanja fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti stalnih i obrtnih sredstava.

U slučajevima kada je vrijednost raspoloživih sredstava veća od njihove knjigovodstvene vrijednosti, iznosi tih razlika za nekretnine i opremu, zalihe, potraživanja i ostalu imovinu se priznaju na ovim bilansnim pozicijama u Bilansu uspjeha izvještajnog perioda.

Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine se u Bilansu uspjeha priznaju u nominalnom iznosu utvrđenih rashoda po prethodnim osnovama, odnosno u bruto iznosu rashoda, ne kao prebijeni saldo prihoda i rashoda, po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine ACV na dan Bilansa stanja.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha za izvještajni period.

Ostali rashodi iz poslovanja

4.2.6. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha ACV, na dan bilansiranja priznaju se prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 570 - Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme,
- 573 - Gubici od prodaje materijala,

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

- 574 - Manjkovi iskazuju se manjkovi sredstava koji se utvrde na osnovu redovnog ili vanrednog popisa,
- 576 - Rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja,
- 577 - Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe,
- 579 - Ostali nepomenuti rashodi,
- 591 - Rashodi (efekti) promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz prethodnih izvještajnih perioda
- 592 - Rashodi iz prethodnih izvještajnih perioda iskazuju se naknadno utvrđeni rashodi iz prethodnih izvještajnih perioda

Saglasno prethodno prezentovanoj strukturi ovu bilansnu poziciju u Bilansu uspjeha čine: rashodi i gubici iz izvještajnog perioda - gubici od prodaje nekretnina, postrojenja, gubici od prodaje sirovina i materijala, manjkovi utvrđeni inventarisanjem sredstava, otpisana potraživanja...

Na ovoj poziciji u Bilansu uspjeha se obuhvataju i podaci o negativnim efektima promjene računovodstvenih politika, ispravke grešaka u računovodstvenom obuhvatanju transakcija iz ranijih izvještajnih perioda i naknadno utvrđeni rashodi iz ranijih perioda izvještavanja.

Registracija na računima koji strukturiraju ovu bilansnu poziciju je u direktnom odnosu sa računima koji strukturiraju bilansne pozicije u Bilansu stanja – Nekretnine, postrojenja, oprema, Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze, Kratkoročne obaveze i Kratkoročna rezervisanja.

U skladu sa prethodnim napomenama na procjenu transakcija sa ove bilansne pozicije primjenjuju se smjernice više MRS kao što su: MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, MRS 38 – Nematerijalna imovina.

Ostali rashodi iz poslovanja se u Bilansu uspjeha priznaju u nominalnom iznosu utvrđenih rashoda po prethodnim osnovama odnosno u bruto iznosu ostalih rashoda, a ne kao prebijeni saldo ostalih prihoda i ostalih rashoda.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha za izvještajni period.

Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih lica

4.2.7. Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha ACV na dan bilansiranja, priznaju se prometi, odnosno potražni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 662 (dio) - Prihodi od kamata,
- 663 (dio) - Pozitivne kursne razlike,

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

- 664 (dio) - Prihodi po osnovu efekata valutne klauzule,
- 669 (dio) - Ostali finansijski prihodi.

Ova bilansna pozicija obuhvata račune na kojima se registruju podaci: o kamata na date kredite i slične plasmane entiteta, kamate na neblagovremeno naplaćena potraživanja odnosno kamate iz dužničko-povjerilačkih odnosa sa poslovnim partnerima, pozitivne kursne razlike i drugi finansijski prihodi entiteta iz izvještajnog perioda. Na procjenu transakcija prihoda koji se obuhvataju na ovoj poziciji u Bilansu uspjeha primjenjuju se smjernice više MRS kao što su MRS 21 – Efekti promjena deviznih kurseva, MSFI 15 – Prihodi od ugovora sa kupcima.

Finansijski prihodi se u Bilansu uspjeha priznaju po fer – tržišnoj vrijednosti transakcija, u iznosu naplaćenih potraživanja a po osnovu plasmana i investicija u druge entitete, odnosno po osnovu dužničko-povjerilačkih odnosa sa poslovnim partnerima. U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba: da objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha za izvještajni period.

Vrednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine

4.2.8. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine u Bilansu uspjeha ACV se priznaju na bilansnim pozicijama:

a) Prihodi po osnovu vrednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine - prometi, odnosno potražni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 683 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana,

- 685 - Prihodi po osnovu usklađivanja vrijednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana.

b) Rashodi po osnovu vrednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koja su dio obrtne imovine - prometi, odnosno dugovni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 583 - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana,

- 585 - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha priznaju se prihodi i rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti dugoročnih finansijskih plasmana, potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana, a u skladu sa MSFI 9 – Finansijski instrumenti kao i u skladu sa ostalim relevantnim MSFI. Ovu bilansnu poziciju u Bilansu uspjeha ACV čine prihodi i rashodi, odnosno povećanje i umanjenje vrijednosti u cilju usklađivanja fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti obrtne imovine - finansijski plasmani i potraživanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Vrijednovanje ove bilansne pozicije je u direktnoj zavisnosti od odnosa povećanja i smanjenja knjigovodstvene vrijednosti: finansijskih plasmana, dugoročnih hartija od vrijednosti i potraživanja.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u bilansu uspjeha za izvještajni period.

Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima

4.2.9. Računi koji se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha ACV imaju suprotan karakter u odnosu na račune koji se priznaju na bilansnoj poziciji Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih lica.

Na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha ACV na dan bilansiranja, priznaju se prometi, odnosno potražni saldo na kraju izvještajnog perioda sa računa:

- 562 - Rashodi kamata,
- 563 - Negativne kursne razlike,
- 564 - Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule,
- 569 - Ostali finansijski rashodi.

Rashodi koji se priznaju na ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha ACV su rashodi koji se vrjednuju saglasno smjernicama MRS 21 – Efekti promjena deviznih kurseva, MRS 23 – Troškovi pozajmljivanja i drugim relevantnim MSFI.

Ova bilansna pozicija obuhvata račune na kojima se registruju: podaci o kamatama na primljene kredite, kamate na neblagovremeno izmirene obaveze odnosno kamate iz dužničko-povjerilačkih odnosa sa poslovnim partnerima, negativne kursne razlike i drugi finansijski rashodi entiteta iz izvještajnog perioda.

Shodno smjernicama MRS 23 – Troškovi pozajmljivanja (kamate) direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji sredstva koje se kvalifikuje (stiće), čine sastavni dio nabavne cijene, odnosno cijene koštanja sredstva koje se kvalifikuje. Ovakav način priznavanja troškova kamata se priznaje od početka sticanja i sve dok se sredstvo ne dovede do funkcionalne upotrebe ili stanja za prodaju, od tada više nije moguće na ovaj način priznavati troškove pozajmljivanja.

Troškovi pozajmljivanja za sredstva čiji je rok kratak (ispod godinu dana) i za sredstva koja se stiču (nabavkom, kupovinom ili izgradnjom), nakon njihovog privođenja namjenskoj funkciji se dalje priznaju kao finansijski rashod perioda na koji se odnose – na ovoj poziciji u Bilansu uspjeha.

Sve ostale napomene koje su prezentovane u napomenama uz bilansnu poziciju Finansijski prihodi važe i za ovu bilansnu poziciju, sa aspekta entiteta za kojeg te transakcije imaju karakter troška odnosno finansijskog rashoda.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Finansijski rashodi se u Bilansu uspjeha priznaju po fer – tržišnoj vrijednosti transakcija, u iznosu obračunatih odnosno plaćenih obaveza po osnovu iskorišćenih kredita, odnosno po osnovu dužničko-povjerilačkih odnosa sa poslovnim partnerima.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi strukturu i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji u Bilansu uspjeha za izvještajni period.

Neto sveobuhvatni rezultat

4.2.10. Na ovoj poziciji Bilansa uspjeha prezentuje se konačan iznos finansijskog rezultata za određeni period, koji se utvrđuje najmanje jednom godišnje za period poslovne godine.

Iznos na ovoj bilansnoj poziciji može imati karakter dobitka ili gubitka, što zavisi od odnosa ostalih bilansnih pozicija Bilansa uspjeha.

Neto poslovni rezultat izvještajanog perioda se utvrđuje matematičkim sabiranjem (podrazumijeva i oduzimanje) poslovnog rezultata i finansijskog rezultata.

ACV nije obveznik poreza na dobit pravnih lica, te je iz tih razloga rezultat poslovanja prije oporezivanja identičan rezultatu poslovanja nakon obračuna poreza, odnosno neto sveobuhvatnom rezultatu u Bilansu uspjeha ACV.

Poslovni rezultat se utvrđuje kao odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda perioda i može imati karakter dobitka ili gubitka.

Finansijski rezultat predstavlja odnos finansijskih prihoda i finansijskih rashoda i može imati pozitivan ili negativan predznak što zavisi od odnosa pozicija koje ga strukturiraju.

ACV nije obveznik poreza na dobit pravnih lica, pa je iz tih razloga rezultat poslovanja prije oporezivanja identičan rezultatu poslovanja nakon obračuna poreza, odnosno neto sveobuhvatnom rezultatu u Bilansu uspjeha ACV.

U napomenama uz finansijske iskaze ACV treba da: objavi sve relevantne informacije o ovoj bilansnoj poziciji za izvještajni period, odnosno na dan sastavljanja Bilansa stanja.

4.3. Iskaz o tokovima gotovine

Izvještaj o tokovima gotovine ACV za izvještajni period sadrži informacije o primanjima i plaćanjima gotovine i gotovinskih ekvivalenata tokom perioda izvještavanja. Te informacije korisnicima ovog finansijskog iskaza služe za procjenu sposobnosti ovog entiteta da stvara gotovinu i ekvivalente gotovine u izvještajnom periodu.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Ovaj finansijski iskaz je uređen MRS 7 – Izvještaj o tokovima gotovine, a saglasno smjernicama ovog MRS ovaj finansijski iskaz je moguće sastaviti na dva načina – direktna i indirektna metoda. Bez obzira na model sastavljanja ovog finansijskog iskaza, Izvještaj o tokovima gotovine je strukturiran iz tokova gotovine iz poslovnih aktivnosti, tokova gotovine iz investicionih aktivnosti i tokova gotovine iz aktivnosti finansiranja. Razlika između ova dva modela se sastoji u strukturi tokova gotovine iz poslovnih aktivnosti.

Po direktnom modelu tokovi gotovine iz operativnih aktivnosti utvrđuju se na osnovu: bruto priliva i odliva gotovine po osnovu naplate potraživanja od kupaca (podrazumijeva i dnevne pazare), primljenih avansa, primljenih kamata i ostalih primanja iz poslovnih aktivnosti, plaćanja obaveza dobavljačima i datih avansa, isplaćenih ličnih primanja, plaćenih kamata i plaćenih obaveza za javne prihode.

Po indirektnom modelu sastavljanja ovog finansijskog iskaza tokovi gotovine iz operativnih aktivnosti utvrđuju se korekcijom poslovnog rezultata iz Bilasna uspjeha za iznos amortizacije, promjene na zalihama, promjene obaveza prema dobavljačima, plaćenim kamatama i plaćenim javnim obavezama.

Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja i investicionih aktivnosti su identični u oba modela sastavljanja.

Entiteti ravnopravno biraju model sastavljanja ovog finansijskog iskaza, ali model direktnog sastavljanja tokova gotovine u odnosu na indirektni model, pruža mogućnost procjene tokova gotovine u narednom periodu. Ovo je veoma značajno za korisnike ovog finansijskog iskaza sa aspekta procjene likvidnosti entiteta na koga se ovaj finansijski iskaz odnosi.

Tokove gotovine, sa aspekta finansijskog izvještavanja, predstavljaju naplate i isplate u gotovini i ekvivalentima gotovine preko poslovnih računa, deviznih računa i blagajne, a promet preko poslovnih računa obuhvata i promete po osnovu cesija i kompenzacija (realizovanih preko računa).

Promet među računima istog pravnog lica (prenos sa računa jedne banke na račun druge banke) nema karakter novčanog toka u smislu smjernica ovog MRS i ti prometi se ne obuhvataju u finansijskom iskazu o tokovima gotovine.

Sastavljanje ovog finansijskog iskaza je relativno jednostavno – na bilansnim pozicijama unose se podaci o prometu gotovine i ekvivalenta gotovine saglasno nazivu bilansne pozicije.

Svaka grupa tokova gotovine ima interni saldo, a ukupno svi tokovi gotovine iz ovog finansijskog iskaza efektiraju ukupan neto novčani tok izvještajnog perioda koji može imati pozitivan ili negativan karakter.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Početno stanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata korigovano za neto novčani tok izvještajanog perioda treba da se podudara sa konačnim stanjem gotovine i ekvivalenata gotovine na kraju izvještajnog perioda. Taj podatak je prezentiran na bilansnoj poziciji Gotovina na računima i u blagajni u Bilansu stanja. Ovo je ujedno i obrazac testa ispravnosti obrade ovog finansijskog iskaza za izvještajni period.

Shodno odredbama Zakona o računovodstvu, obavezu sastavljanja ovog finansijskog iskaza imaju entiteti koji shodno kriterijima iz Zakona imaju status srednjih i velikih pravnih lica, a ostali entiteti mogu ovaj finansijski iskaz sastavljati na dobrovoljnoj osnovi. ACV sastavlja ovaj finansijski iskaz, isti sastavlja zajedno sa sastavljanjem Bilansa stanja i Bilansa uspjeha, a odabrani model za sastavljanje Iskaza o tokovima gotovine je - direktna metoda.

4.4. Iskaz o promjenama na kapitalu

Izvještaj o kapitalu pruža korisnicima mogućnost procjene entiteta, odnosno nivo sredstava do kojeg entitet može dati garancije novim povjeriocima i kreditorima da njihova potraživanja kumulativno mogu biti namirena iz sredstava entiteta.

Svaki entitet za obavljanje poslovnih aktivnosti nužno raspolaže određenim iznosom sredstava (stalna i tekuća) koja se prikazuju u aktivni Bilansa stanja. Važno je napomenuti to je bruto iznos sredstava kojim određeni entitet raspolaže na dan bilansiranja, po poštenoj (fer) procjeni bilansnih pozicija. Sredstva u bruto iznosu jesu vlasništvo entiteta, ali realno sredstva iz aktive u finansijskoj procjeni ne pripadaju u tom iznosu entitetu, jer svaki entitet ima na dan bilansiranja i poslovne obaveze koje može izmiriti, u redovnoj poslovnoj aktivnosti, jedino iz raspoloživih (bruto) sredstava koja su priznata u aktivni.

Obaveze entiteta se prikazuju u pasivi Bilansa stanja i one se klasifikuju kao: dugoročne, tekuće i kapital. Shodno ovoj strukturi i kapital ima karakter (specifičnih) obaveza entiteta, ali prema (specifičnim) povjeriocima, a to su akcionari odnosno vlasnici uloga. Sve dok entiteti obavljaju svoju redovnu poslovnu aktivnost kapital nema karakter obaveze, ali na kraju poslovnog vijeka entiteta kapital može dobiti karakter obaveza u uslovima da su ostale obaveze manje od bruto iznosa sredstava entiteta (aktiva). U slučaju da su obaveze iz pasive veće od bruto sredstava iz aktive entiteta kapital neće imati karakter obaveza, jer u tom slučaju kapital ima negativan predznak, odnosno iz bruto sredstava entiteta (po fer procjeni) nije moguće pokriti sve poslovne obaveze entiteta. U tom slučaju povjerioci i kreditori u potpunosti ne mogu namiriti svoja potraživanja, a oni imaju prioritet naplate u odnosu na vlasnike kapitala. Akcionari, odnosno vlasnici udjela su u posljednjem redu prioriteta izmirenja obaveza kada entiteti prestaju sa poslovanjem (stečaj – klasični ili dobrovoljna likvidacija). Oni postaju povjerioci entiteta samo u slučaju da za vlasnika kapitala, ostane iznos sredstava za raspodjelu, nakon namirenja potraživanja svih ostalih klasa povjerilaca entiteta.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Ovaj finansijski izvještaj pruža informacije zainteresovanim stranama o mogućim novim zaduženjima entiteta, te se usljed tih okolnosti za kapital koristi izraz (sinonim) neto sredstva.

Ovaj finansijski izvještaj pruža informacije o mogućim novim zaduženjima entiteta, Bilans stanja u pasivi pruža informacije o strukturi obaveza entiteta, Bilans uspjeha omogućava informacije o rezultatima poslovanja entiteta, a Bilans novčanih tokova pruža informacije o sposobnosti entiteta da stvara gotovinu u narednom (godišnjem) periodu. Poslovne odluke i uprava entiteta i potencijalni povjerioci i kreditori trebaju da donesu tek nakon analize svih ovih finansijskih izvještaja.

Kapital entiteta se sastoji iz: osnovnog kapitala, ostalog kapitala, neuplaćenog upisanog kapitala, emisije premije, revalorizacionih rezervi, ostalih (statutarnih, zakonskih i drugih) rezervi, otkupljenih sopstvenih akcija i udjela i kumulativnog poslovnog rezultata.

ACV u svojim poslovnim aktivnostima može imati transakcije koje se registruju na pozicijama osnovnog kapitala, ostalog kapitala, revalorizacionih i ostalih rezervi i neraspoređenog dobitka koji kod ACV ima specifičan karakter - kumulativni višak prihoda nad rashodima. ACV u svojim poslovnim aktivnostima ne može registrovati transakcije u vezi sa emisijom kapitala (ne može biti emitent), a samim tim ne može ni realizovati sa tim aktivnostima povezane transakcije u vezi sa emisijom premijom i otkupom sopstvenih akcija i udjela.

Sastavljanje Izvještaja o promjenama na kapitalu je jednostavno - podaci na određenim pozicijama se preuzimaju sa klase računa 3 (kapital) koji se priznaju u Bilansu stanja na odgovarajućim pozicijama.

Događaji nakon datuma bilansa stanja

5. Ovim računovodstvenim politikama prezentovana su pravila procjene i registracije poslovnih transakcija ACV na odgovarajućim računima glavne knjige kao i prenos stanja, odnosno prometa sa računa iz glavne knjige u finansijske iskaze, na odgovarajućim pozicijama saglasno usvojenim šemama prezentovanja finansijskih iskaza.

U poslovnim evidencijama registruju se transakcije na osnovu dokumentacije koja je formirana u izvještajnom periodu, koja se uglavnom odnosi na izvještajni period, ali se usljed opravdanih okolnosti može desiti da se u poslovnim evidencijama ACV registruje i dokumentacija koja se odnosi na transakcije iz ranijih izvještajnih perioda.

Transakcije koje se registruju u izvještajnom periodu a odnose se na ranije izvještajne periode i koje ne predstavljaju materijalne stavke, se obuhvataju kao i transakcije iz izvještajnog perioda. Međutim vrši se razdvajanje tih transakcija na odgovarajućim računima (prihodi iz ranijih godina, rashodi iz ranijih godina i slično).

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA**Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak**

Transakcije koje imaju materijalni značaj se ne mogu obuhvatiti na ovaj način, već shodno smjernicama MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

Bilans stanja svih entiteta se sastavlja na osnovu stanja sa računa na kojima se prezentuju stanja sredstava, obaveza i kapitala na dan bilansiranja, a to stanje je utvrđeno korekcijom početnog stanja za sve transakcije iz izvještajnog perioda.

Shodno zakonskoj regulativi obavezno sastavljanje Bilansa stanja svih entiteta je na dan 31.12. svake poslovne godine, a finansijski izvještaji se dostavljaju nadležnim državnim institucijama u periodu nakon Bilansa stanja, obično je to 31.03. tekuće godine za prethodnu godinu.

U periodu od 31.12. izvještajne godine do 31.03. tekuće godine moguće je da se u poslovanju svakog entiteta realizuju, odnosno ostvare određeni materijalno značajni događaji koji značajno utiču na stanje sredstava i obaveza utvrđenih na dan 31.12. izvještajne godine. Nakon tih događaja Bilans stanja entiteta više nema realan prikaz stanja sredstava i obaveza, ako se ne bi uzeli u obzir efekti ovih naknadnih događaja.

Za računovodstveno i finansijsko obuhvatanje ovih materijalno značajnih događaja u poslovanju svakog entiteta poslije utvrđivanja pozicija u Bilansu stanja primjenjuju se smjernice, odnosno zahtjevi MRS 10 – Događaji nakon bilansa stanja. Ovaj MRS daje smjernice na koji način i kako u finansijskim iskazima obuhvatiti efekte događaja nastalih u poslovanju entiteta nakon Bilansa stanja i termina odobravanja finansijskih iskaza.

Ovaj MRS, shodno prethodnim napomenama, obuhvata događaje koji su nastali poslije 31.12. izvještajne godine do dana odobravanja (usvajanja) finansijskih iskaza, što teorijski može biti najkasnije do 31.03. godine nakon izvještajne godine.

Shodno smjernicama ovog MRS događaji nakon Bilansa stanja se klasifikuju kao korektivni događaji i kao nekorektivni događaji nakon Bilansa stanja.

Korektivni događaji nakon Bilansa stanja su događaji koji nastaju u periodu od 01.01. izvještajne godine do datuma usvajanja finansijskih iskaza. Ti događaji se dokumentuju okolnostima koje su postojale na datum Bilansa stanja, ako taj događaj ima materijalni značaj za procjenu određene pozicije u Bilansu stanja.

Nekorektivni događaji nakon Bilansa stanja su događaji koji nastaju u periodu od 01.01. izvještajne godine do dana usvajanja finansijskih iskaza, a na osnovu dokumentacije se ne može utvrditi da su te nove okolnosti postojale na dan bilansiranja, odnosno na dan Bilansa stanja procjena bilansnih pozicija Bilansa stanja je bila validna.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Promjene računovodstvenih politika, računovodstvene procjene i greške

6. Entiteti su obavezni da definišu računovodstvene politike sa ciljem da se sa usvojenim računovodstvenim politikama obezbjeđuju relevantne informacije za donošenje poslovnih odluka entiteta i da pošteno prezentuju stanje sredstava, obaveza i kapitala, poslovni uspjeh i tokove gotovine izvještajnog perioda. Na ovaj način omogućava se uporedivost finansijskih informacija entiteta u različitim vremenskim izvještajnim periodima, odnosno na različite termine bilansiranja, kao i uporedivost informacija iz finansijskih iskaza sa entitetima iz okruženja. Prethodne napomene se odnose u potpunosti i na računovodstvene politike, odnosno poslovne evidencije i finansijske iskaze ACV. Ako odabranim računovodstvenim politikama ACV nije moguće ostvariti prethodno prezentovane ciljeve ACV je obavezna da razmotri promjenu računovodstvene politike.

Inicijativu za promjenu računovodstvenih politika daje rukovodilac Odsjeka, a inicijativu može preporučiti i bilo koji drugi rukovodilac u ACV. Promjene računovodstvenih politika treba vršiti u segmentima mogućih izmjena, odnosno postoje segmenti računovodstvenih politika koji se ne mogu mijenjati. Računovodstvene politike i izmjene Računovodstvenih politika ACV usvaja direktor ACV. Odsjek je obavezan da ih primjenjuje u poslovnim evidencijama, odnosno u sastavljanju i prezentovanju finansijskih iskaza ACV.

ACV je obavezna da se pri usvajanju i izmjenama računovodstvenih politika pridržava smjernica i zahtjeva svih primjenjivih MRS/MSFL, a ako postoji opravdanje da se odstupa od zahtjeva i smjernica MRS/MSFL te okolnosti trebaju biti objavljene u napomenama uz finansijske iskaze.

Računovodstvene politike i finansijski iskazi ACV trebaju biti bazirani na načelu stalnosti poslovanja ACV, obzirom da je ova institucija od posebnog značaja za ukupan poslovni i društveni ambijent u Crnoj Gori.

Usvojene računovodstvene politike ACV se primjenjuju konzistentno – u neizmijenjenoj formi a izmjene računovodstvenih politika su moguće kada su te promjene uslovljene promjenama MRS/MSFL, ili izmjenama u zakonskoj regulativi, ili ako će se izmijenjenim računovodstvenim politikama obezbijediti adekvatnija prezentacija bilansnih pozicija u finansijskim iskazima.

Promijenjene računovodstvene politike se primjenjuju retroaktivno na ranije periode – vrši se ispravka (prilagođavanje) bilansnih pozicija kao da su u momentu sastavljanja finansijskih iskaza ranijih perioda primijenjene izmijenjene računovodstvene politike. Ove izmjene se realizuju ispravljanjem početnog stanja bilansnih pozicija na koje efekte imaju izmijenjene računovodstvene politike najranijeg uporednog perioda (01.01. uporedne godine u odnosu na dan bilansiranja 31.12. izvještajne godine).

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Pojedine računovodstvene pozicije u pojedinim izvještajnim periodima nije moguće pouzdano izmjeriti već se njihovo vrednovanje bazira na procjenama – vrjednovanje na bazi posljednjih poznatih informacija. Ispravka potraživanja ili rezervisanja potraživanja je računovodstvena pozicija koju nije moguće pouzdano izmjeriti, već se ona utvrđuje procjenom na bazi ranijih iskustava, odnosno statističkih podataka, trenutnih lokalnih i globalnih okolnosti i slično. Procjena ne mora da odgovara realnom vrjednovanju, ali postoji obaveza ACV da ove procjene učini sto je moguće više realno ostvarivim. Ako se u narednom periodu utvrdi da se procjena nije ostvarila, odnosno da su ostvareni drugačiji rezultati od procijenjenih, ta odstupanja nemaju karakter greške u smislu smjernica i zahtjeva MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, i po tom osnovu se ne odnose na prethodne periode, odnosno ne vrši se ispravka bilansnih pozicija iz uporednih perioda.

Za razliku od promjena računovodstvenih procjena, promjena računovodstvenih politika u vrednovanju određenih računovodstvenih, odnosno bilansnih pozicija ima retroaktivnu primjenu i vrši se ispravljanje bilansnih pozicija na koje je ta promjena imala efekte iz uporednih perioda u finansijskim iskazima.

Greške utvrđene kao rezultat izostavljanja registracije određenih transakcija ili pogrešne registracije transakcija, odnosno pogrešno utvrđenih činjenica u izvještajnom periodu, a koje se odnose na ranije izvještajne periode, treba razlikovati od pogrešnih računovodstvenih procjena. Ispravka računovodstvenih grešaka zahtijeva ispravku na bilansnim pozicijama na koje se utvrđene greške odnose u finansijskim iskazima ranijih perioda, odnosno uporednih perioda, a to ne važi za utvrđivanje pogrešnih računovodstvenih procjena - efekti pogrešnih računovodstvenih procjena se odnose na tekući i eventualno na buduće periode.

Računovodstvene greške iz izvještajnog perioda koje se utvrde do dana usvajanja finansijskih iskaza se ispravljaju u poslovnim evidencijama i finansijskim iskazima izvještajnog perioda, kao da se nisu ni desile. Računovodstvene greške izvještajnog perioda koje se utvrde u periodu nakon usvajanja finansijskih iskaza više se ne mogu ispravljati usvojenim finansijskim iskazima izvještajnog perioda, već će se te greške tretirati kao greške tekućeg perioda. To znači da će u narednom izvještajnom periodu te greške biti tretirane kao računovodstvene greške iz ranijih perioda, odnosno po tom osnovu će trebati ispraviti bilansne pozicije finansijskih iskaza iz tekućeg izvještajnog perioda za uporedni period.

Obaveza ispravljanja, odnosno korekcija bilansnih pozicija u finansijskim iskazima odnosi se samo na materijalno značajne greške, dok se greške koje nemaju materijalno značajan karakter u odnosu na konkretnu bilansnu poziciju, odnosno u odnosu na finansijske iskaze u cjelini mogu ispravljati na dobrovoljnoj osnovi.

Bilansna pozicija se smatra pogrešno iskazanom u finansijskim iskazima, ako bi pojedinačno ili kumulativno izostavljene odnosno iskazane stavke mogle uticati na (pogrešne) ekonomske odluke korisnika finansijskih iskaza.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Prag materijalne značajnosti stavke je finansijski iznos do kojeg se smatra stavka značajnom za pojedinačne bilansne pozicije, odnosno finansijske iskaze u cjelini. Prag materijalne značajnosti se ne utvrđuje za gotovinu, a svaki iznos odstupanja utvrđenog od činjeničnog stanja se smatra greškom, odnosno svako odstupanje gotovine od pravog stanja je materijalno značajno. Prag materijalne značajnosti u ACV će se utvrđivati na kraju svake finansijske godine u odnosu na svaku bilansnu poziciju, ako se u postupku sastavljanja finansijskih iskaza utvrde odstupanja po pojedinim bilansnim pozicijama u finansijskim iskazima ACV.

Kada se utvrdi postojanje greške u izvještajnom periodu, a greška se odnosila na bilo koji raniji period izvještavanja, stručne službe ACV će izvršiti korekciju bilansnih pozicija u Bilansu stanja na koje se greška odnosi na najraniji uporedni period kao i korekciju početnog stanja na bilansnim pozicijama kapitala – višak prihoda nad rashodima u Bilansu stanja. Namjerno izostavljanje neke pozicije iz izvještajnog perioda sa ciljem da se ostvari bolja prezentacija finansijske pozicije i rezultata poslovanja ACV nije dozvoljeno. Finansijski iskazi koji sadrže materijalno značajne greške ne mogu se smatrati da su sastavljeni u skladnosti sa smjernicama i zahtjevima MRS/MSFI.

U periodu nakon 2018. godina ovlašćena profesionalna organizacija za oblast finansijskog izvještavanja u Crnoj Gori – Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore, je objavio prevod većeg broja Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI), koji su obavezni da se implementiraju od strane entiteta u Crnoj Gori. Novim MRS/MSFI uređene su oblasti u finansijskom izvještavanju koje do tada nisu bile obuhvaćene postojećim Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS), odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Implementacija novih MRS/MSFI u računovodstvenim evidencijama, odnosno Finansijskim iskazima Agencije za civilno vazduhoplovstvo, je od značaja u primjeni MSFI 9 – Finansijski instrumenti i MSFI 16 – Lizing. Ostali MSFI koje je Odbor za međunarodne standarde finansijskog izvještavanja usvojio u periodu 2018. godine do 2025. godine, nemaju značaj za finansijsko izvještavanje Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Implementacija novih Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja ne zahtijeva retroaktivnu primjenu:

- Procjene naplativosti, odnosno obračun ispravke vrijednosti potraživanja, koji su uređeni MSFI 9 – Finansijski instrumenti. ACV je to sprovodila u kontinuitetu duži period, te zbog tih okolnosti ne postoje razlozi za korekciju uporednih podataka za Finansijske iskaze koji se odnose na ranije periode,

- Agencija za civilno vazduhoplovstvo, do 2025. godine nije ni koristila tuđa sredstva u zakup od zakupodavaca, ta oblast je uređena MSFI 16 – Lizing. Zbog tih okolnosti ne postoje ni razlozi ni mogućnosti da se u Finansijskim iskazima Agencije za civilno vazduhoplovstvo izvrše retroaktivne korekcije, odnosno ispravke u uporednim podacima Finansijskih iskaza za periode izvještavanja prije 2025. godine.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Prihodi od prodaje - neto prihod

7. Pregled ostvarenih prihoda je sledeći:

	2025.	2024.
	EUR	EUR
Prihod od EUROCONTROL-a, Brisel	4.913.966	4.858.013
Prihod od terminalnih naknada SMATSA	406.065	392.525
Prihod od putničkih naknada	1.512.696	1.409.050
Prihod od naknada za sertifikat i odobrenja	25.000	-
Prihod od robnih i ostalih naknada, dozvola i dr.	49.954	31.695
	6.907.681	6.691.283

Ostali prihodi iz poslovanja

8. Ostali prihodi iz poslovanja su:

	2025.	2024.
	EUR	EUR
Prihod od povraćaja sredstava	-	4.790
Prihod od rutnih naknada iz ranijih godina	77.763	61.774
Prihod od ukidanja rezervisanja	50.159	12.547
Prihod od usklađivanja vrijednosti potraživanja	68.552	-
Ostalo	7.657	12.914
	204.131	92.025

Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala

9. Ove troškove čine:

	2025.	2024.
	EUR	EUR
Troškovi kancelarijskog materijala	(15.702)	(19.105)
Troškovi ostalog materijala (rezervni djelovi i dr.)	(6.026)	(23.337)
Troškovi goriva	(12.654)	(4.258)
Troškovi električne energije	(5.564)	(11.845)
Troškovi vode	(607)	(392)
	(40.553)	(58.937)

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)

10. Ostale troškove poslovanja čine:

	2025.	2024.
	EUR	EUR
Troškovi PTT i transporta	(49.102)	(33.414)
Troškovi rezervisanja za jub. nagrade i otpremnine	(11.202)	(1.178)
Troškovi usluga obuke	(76.642)	-
Troškovi zakupa	(54.348)	(46.402)
Troškovi održavanja	(57.181)	(30.147)
Troškovi reprezentacije	(45.774)	(28.241)
Troškovi pomoći	(34.409)	(39.850)
Troškovi traganja i spašavanja	(835.000)	(824.000)
Troškovi osiguranja	(49.778)	(40.372)
Troškovi platnog prometa	(20.560)	(17.792)
Troškovi kontribucije EUROCONTROL-u	(545.314)	(437.375)
Troškovi poreza na imovinu	(3.499)	(6.673)
Troškovi neproizvodnih usluga	(75.255)	(66.726)
Ostali troškovi poslovanja	(19.237)	(33.237)
	(1.877.301)	(1.605.407)

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

11 Pregled zarada je sledeći:

	2025.	2024.
	EUR	EUR
Troškovi neto zarada i naknada zarada	(1.960.672)	(1.452.435)
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	(343.978)	(259.330)
Troškovi doprinosa za penzije	(285.551)	(409.856)
Troškovi doprinosa	(92.601)	(82.977)
Troškovi dnevnica za službena putovanja	(34.581)	(21.034)
Troškovi prevoza i smještaja na sl. putovanjima	(225.859)	(115.813)
Troškovi zimnice	(78.221)	(69.530)
Troškovi privremenih i povremenih poslova	(36.284)	(52.305)
Troškovi Nacionalnog odbora Agencije	(46.596)	(61.294)
Troškovi Savjeta Agencije	(97.512)	(85.612)
Troškovi pomoći zaposlenima	(12.800)	(8.450)
Troškovi dopunskog rada	(17.919)	(14.550)
Troškovi ostalih naknada	(51.451)	(32.491)
	(3.284.025)	(2.665.677)

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA**Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak****Amortizacija**

12. Ukupni troškovi amortizacije za 2025. godinu u iznosu od 182.592 EUR-a (2024. godine 157.946 EUR-a), sadrže amortizaciju nekretnina, postrojenja i opreme u iznosu od 155.140 EUR-a i nematerijalne imovine u iznosu od 27.452 EUR-a.

Amortizacija je obračunata u skladu sa Napomenom 3.9.

Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova

13. Ovi prihodi iznose 6.953 EUR-a (2024. godine 4.914 EUR-a) i čine ih prihodi od kamate na depozite u iznosu od 6.948 EUR-a i kamate na depozite po viđenju u iznosu od 5 EUR-a.

Nematerijalna ulaganja

14. Nematerijalna ulaganja na dan 31.12.2025. godine iznose 83.114 EUR-a (2024. godine 58.410 EUR-a) i čine ih licence i softveri.

U toku godine izvršeno je povećanje nematerijalnih ulaganja za iznos od 28.489 EUR-a po osnovu nabavki, a po osnovu procjene vrijednosti za iznos od 23.667 EUR-a.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja za 2025. godinu iznosi 27.452 EUR-a.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva

15. Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva su prikazani kako slijedi:

	Građevinski objekti	Oprema	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
Nabavna ili revalorizovana vrijednost			
Stanje 01.01.2025. godine	1.016.000	565.033	1.581.033
Nabavke	-	240.696	240.696
Procjena objekta	659.000	-	659.000
Otpis i rashod	-	(14.369)	(14.369)
Stanje 31.12.2025. godine	1.675.000	791.360	2.466.360
Ispravka vrijednosti			
Stanje 01.01.2025. godine	182.880	274.707	457.587
Amortizacija 2025. godine (Napomena 12)	45.720	109.420	155.140
Procjena objekta	(228.600)	-	(228.600)
Prodaja i rashod	-	(12.953)	(12.953)
Stanje 31.12.2025. godine	-	371.174	371.174
Sadašnja vrijednost 31.12.2025. godine	1.675.000	420.186	2.095.186
Sadašnja vrijednost 31.12.2024. godine	833.120	290.326	1.123.446

Na dan 31.12.2025. godine izvršena je procjena vrijednosti građevinskog objekta – poslovne zgrade čija je vrijednost povećana za 887.600 EUR-a.

Usvojena računovodstvena politika Agencije propisuje naknadno odmjeravanje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme po njihovoj revalorizovanoj vrijednosti, koja predstavlja fer vrijednost na datum revalorizacije, umanjenu za ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke. Po procjeni rukovodstva Agencije, do 31.12.2025. godine nije bilo značajnih promjena fer vrijednosti opreme. Ovakav računovodstveni tretman odstupa od međunarodnog računovodstvenog standarda ("MRS") 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, po kome se u slučajevima neznatnih kretanja fer vrijednosti, preporučuje se učestalost revalorizacija jednom na svakih tri do pet godina, ali i češće u slučaju znatnih kretanja fer vrijednosti.

Kako je od procjene opreme prošlo više od 5 godina, nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u potencijalne efekte koje procjena fer vrijednosti može imati na iskazanu vrijednost opreme i revalorizacionih rezervi na dan 31.12.2025. godine, odnosno na neto rezultat za godinu koja se završava na navedeni dan.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Kratkoročna potraživanja

16. Kratkoročna potraživanja se odnose na:

	2025. EUR	2024. EUR
Potraživanja za terminalne naknade - SMATSA	900.999	858.547
Ispravka vrijednosti potraživanja za terminalne naknade	(714.850)	(714.850)
Potraživanja za rutne naknade - EUROCONTROL	793.215	762.386
Potraživanja za putničke i robne naknade i dr.	678.233	557.526
Ispravka vrij. potraživanja za putničke i robne naknade	(451.692)	(334.504)
Potraživanja za povraćaj stipendije	5.600	5.600
Ostala potraživanja	1.250	10.072
Ispravka vrijednosti potraživanja od zaposlenih	(6.763)	(12.563)
	1.205.992	1.132.214

Nije usaglašeno stanje poreza i doprinosa u poslovnim knjigama Agencije sa stanjem u evidenciji Poreske uprave Crne Gore. Agencija nije u poslovnim knjigama evidentirala potraživanje u iznosu od oko 64.000 EUR-a na osnovu pretplate koja je iskazana po evidenciji Poreske uprave Crne Gore. Za navedeni iznos su podcijenjena potraživanja, prihodi i dobit.

Kratkoročni finansijski plasmani

17. Kratkoročne finansijske plasmane čine oročeni depoziti kod:

	Kamatna stopa % godišnje	Datum dopijeca	2025. EUR
"Erste banke" ad, Podgorica	0,75	27.07.2026.	304.064
"Erste banke" ad, Podgorica	0,75	27.07.2026.	608.129
			912.193

Agencija nije potpisala sa Bankom aneks ugovora, ali je oročenje depozita automatski produženo u skladu sa članom 7 Ugovora 8500004748 od 27.07.2021. godine i Ugovora 8500004756 od 27.07.2021. godine o oročenim depozitima. Ugovori su produženi pod istim uslovima koji su važili na dan reoročenja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Gotovina na računima i u blagajni

18. Gotovina je prikazana kako slijedi:

	2025. EUR	2024. EUR
Žiro račun	2.319.370	2.314.233
Blagajna	1.134	1.982
Devizni račun	9.344.990	8.155.733
	11.665.494	10.471.948

Agencija za civilno vazduhoplovstvo, Podgorica poslovanje obavlja preko "Crnogorske komercijalne banke" ad, Podgorica, "Hipotekarne banke" ad, Podgorica, "Prve banke Crne Gore" ad, Podgorica i "Erste banke" ad, Podgorica.

Aktivna vremenska razgraničenja

19. Aktivna vremenska razgraničenja iznose 219.777 EUR-a (2024. godine 196.797 EUR-a) i čine ih razgraničeni troškovi kontribucije EUROCONTROL-a za prvi kvartal 2025. godine u iznosu od 144.245 EUR-a, razgraničeni troškovi licenci u iznosu od 36.921 EUR-a, razgraničeni troškovi osiguranja u iznosu od 26.264 EUR-a i ostala vremenska razgraničenja u iznosu od 12.347 EUR-a.

Osnovni kapital

20. Kapital Agencije, na dan 31.12.2025. godine iznosi 3.349.692 EUR-a (2024. godine 3.349.692 EUR-a) i predstavlja kapital Države Crne Gore.

Pregled promjena na kapitalu prikazan je u Iskazu o promjenama neto imovine (kapitala).

Rezerve

21. Rezerve na dan 31.12.2025. godine iznose 1.125.523 EUR-a (2024. godine 214.256 EUR-a) i nastale su kao rezultat procjena vrijednosti nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja izvršenih od strane ovlaštenih procjenjivača.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA

Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak

Povećanje rezervi u 2025. godini u iznosu od 911.267 EUR-a nastalo je po osnovu procjene vrijednosti nematerijalnih ulaganja i objekta sa stanjem na dan 31.12.2025. godine.

Neraspoređeni dobitak ili gubitak

22. U poslovnoj 2025. godini Agencija je ostvarila dobitak u iznosu od 1.730.962 EUR-a (2024. godine 2.147.544 EUR-a). Usled prve primjene MSFI 9 neraspoređena dobit ranijih godina umanjena je za iznos od 186.652 EUR-a.

Ukupni neraspoređeni dobitak iznosi 11.380.282 EUR-a, a nepokriveni gubitak 816.784 EUR-a.

Dugoročna rezervisanja

23. Dugoročna rezervisanja iznose 264.157 EUR-a (2024. godine 303.113 EUR-a) i čine ih rezervisanja za sudske sporove u iznosu od 125.269 EUR-a, otpremnine za penziju u iznosu od 96.799 EUR-a i jubilarne nagrade u iznosu od 42.089 EUR-a.

Kratkoročne obaveze

24. Ove obaveze čine:

	2025. EUR	2024. EUR
Obaveze prema dobavljačima	43.886	176.703
Obaveze za poslove traganja i spašavanja	835.000	824.000
Obaveze za poreze i doprinose na zarade i naknade zarada	-	1.108
	878.886	1.001.811

Obaveze prema dobavljačima se odnose na obaveze prema: JAA, Brisel u iznosu od 4.104 EUR-a, "DR Trade", Podgorica u iznosu od 4.077 EUR-a, "Savi osiguranju", Podgorica u iznosu od 3.990 EUR-a, "LPLUS", Bremen u iznosu od 3.500 EUR-a i ostalim dobavljačima u iznosu od 28.215 EUR-a.

U okviru obaveza prema dobavljačima prikazane su i obaveze prema DZ "Dimitrije Dika Marenić", Danilovgrad po osnovu sponzorstva u iznosu od 10.709 EUR-a, umjesto na ostalim obavezama iz poslovanja.

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO, PODGORICA**Napomene uz finansijske izvještaje – nastavak**

Obaveze za poslove traganja i spašavanja čine obaveze prema: Ministarstvu unutrašnjih poslova - Uprava policije u iznosu od 350.000 EUR-a, Ministarstvu saobraćaja - Uprava pomorske sigurnosti u iznosu od 230.000 EUR-a, Generalnom sekretarijatu Vlade u iznosu od 200.000 EUR-a i Gorskoj službi spašavanja, Nikšić u iznosu od 55.000 EUR-a.

Sudski sporovi

25. Prema Izjavi odgovornih, protiv Agencije za civilno vazduhoplovstvo, Podgorica se vode sudski sporovi po tužbi više zaposlenih radnika u Agenciji zbog manje isplaćenih zarada, dodataka na zarade, varijabilnog dijela zarade, obračuna minulog rada i dodatnih poslova.

Agencija je izvršila rezervisanje po osnovu presude u sporu sa Miloradom Todorovićem u iznosu od 125.269 EUR-a.

Do konačnog okončanja ostalih sudskih sporova, nijesmo u mogućnosti da utvrdimo efekte na finansijske izvještaje Agencije.